

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΜΑΡΤΙΟΥ, 1867.

ΤΟΜΟΣ ΙΖ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 408.

Α'.

ΠΙΤΤΑΚΙΟΝ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΥΡΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΜΟΝΟΜΑΧΟΥ (*).

Ἰσθὸν τοῦ καταπεμφθῆν[τος] θείου καὶ εὐσεβοῦς βασιλικῶν Πιττακίου¹ πρὸς Εὐστάθιον Βεστάρχη, ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος, καὶ εἰδικόν,² [διὰ τ]ῆν ἐν τῇ Χίῳ συστάσιν εὐαγγῆ Νέαν μοιῆν παρὰ τῶν εὐλαβεστάτων μοναχῶν³ Νικήτα καὶ Ἰωάν-

(*) Ὁρα φυλλ. 407.

¹) Ἴδε τὰ περὶ Χρυσοβούλλων καὶ Πιττακίων σημειωθέντα μοι εἰς τὸ ἐν τῇ Πανδώρα ἐκδοθῆν Χρυσόβουλλον Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ [τόμ. ΙΓ', σελ. 49].

²) Εἰ δὲ κ δ ε καὶ ἰ δ ι κ δ ε, δε καὶ: Α ο γ ο θ ε τ ης τ ω ν ἰ δ ι κ ω ν ἡ τ ο ὦ ε ἰ δ ι κ ο ὦ ἐλέγετο, ἦν ὁ τὴν ἐπιστολὴν καὶ διοίκησιν τῶν ἰδίων τοῦ βασιλέως κτημάτων διαπεπιστωμένος. Τὸ δ' ὕπ' αὐτὸν ὑπουργεῖον ὠνομάζετο: Σ ἐ κ ρ ε τ ο ν τ ο ὦ ε ἰ δ ι κ ο ὦ λ ο γ ο θ ε τ ο υ [βλ. αὐτ. σελ. 118 καὶ 136, ἐνθα καὶ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἀνωτέρου: Β ε σ τ ἄ ρ χ η ε εὐρήσεις]. Ἐν μόντοι γε τῶ ἀντιγράφῳ ἡμαρτημένως φέρεται κατὰ γενικὴν: ε ἰ δ ι κ ο ὦ.

³) Τὸ ἀντίγραφον ἔχει: ἀ γί ω ν, ὅπερ ἄτοπον διὰ τὸ ἐν τοῖς ῥῶσιν εἶναι ἔτι αὐτοῦ, ἐν ᾧ χρόνῳ τὸ Πιττακίον ἐξεδόθη. Ἀναμφιβόλως οὖν, ἐπὶ τῶ ἀρχετύπῳ ἔκειτο τὸ συναπτωγμένον παλαιογραφικῶς: α^{xx} (=μοναχῶν), ὅπερ ἀ γί ω ν ὑπέλαθεν ὁ ἀντιγραφεὺς ἐξ ἀγνοίας.

ρου, καὶ⁴ ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀειπαρθένου καὶ Θεομήτορος.

† Ἐτύπωσεν ἡ βασιλεία μου λαμβάνειν ἐτησίως⁵ ἀπὸ τῆς συγκλήτου, λόγῳ ῥόγας,⁶ νομίσματα ἑβδομήκοντα δύο καὶ κελεύει σοὶ καταστῶσαι τὴν ὀνομασίαν αὐτοῖς,⁷ ἐν τοῖς χαρτίοις τοῦ ὑπὸ [σέ] σεκρέτου,⁸ ἐνθα αἱ ὀνομασίαι διέρχονται τῶν πρωτοσπαθάρων, μεταγράψαι δὲ καὶ τὸ παρὸν Πιττακίον, καὶ τοῦτου ἰσότυπον ὑπογράψεν παρὰ σοῦ τε καὶ τῶν ὑπὸ σέ σεκρετικῶν ἐπιδοῦναι τοῖς τῆς μονῆς ἀδελφοῖς εἰς οἰκίαν ἀσφάλειαν. Μηνὶ Φεβρουαρίου ἰνδικτιῶνος ιγ'⁹.

⁴) Γραπτέον ἴσως: τ ἡ ν ἀντὶ τοῦ: κ α ἰ.

⁵) Οὐδέλλως ἀμφιβόλλω, ὅτι μετὰ ταύτην τὴν λέξιν ἐφέρετο ἐν τῶ ἀρχετύπῳ ἢ ἐν τῇ ἀνωτέρῳ περιλήψει περιεχόμενη φράσις: «τὴν ἐν Χίῳ συστάσιν εὐαγγῆ Νέαν μοιῆν παρὰ τῶν εὐλαβεστάτων μοναχῶν Νικήτα καὶ Ἰωάννου». Εὐδελον γάρ ἔστι, ἀφαιρουμένης τῆς τοιαύτης περιλήψεως, ἥτις πάντως μὲν οὐκ ἐνεφέρετο ἐν τῶ ἀρχετύπῳ, προσετέθη δ' ἔπειτα ἐκ τοῦ ὑπουργείου τοῦ εἰδικοῦ λογοθέτου, ἀδιάνηκτον ἀποβαίνει τὸ τοῦ Πιττακίου κείμενον. Ἄλλως τε δὲ κἀν τοῖς Πιττακίοις τῆς ἐν Πάτρῳ σεβασμίας μονῆς (ἀριθ. Ε', ς', —Θ' καὶ Ι' τοῦ Γ' Παραρτήματος τῆς ἐμῆς ἀνεκδότου Πατριάρχης Βεβλιόθηκης) ἐκφέρεται εὐσυνόπτως ἢ, δι' ἡν ἕκαστον ἐξεδόθη, ὑπόθεσις.

⁶) «Ῥόγα, ἢ τῶν βασιλέων εὐσέβεια καὶ φιλοτιμία» [Σουβ.]. Ἔστι δὲ ἐκ τοῦ Λατινικοῦ Rogo.

⁷) Οὕτως ἀντὶ τοῦ ἐν τῶ ἀντιγράφῳ ἡμαρτημένου αὐ τ ο ὦ ε.

⁸) Ὡσαύτως ἀντὶ τοῦ ἡμαρτημένου: ὕ π ο σ ε κ ρ ε τ ο υ.

⁹) Συμπίπτει ἡ ἰνδικτιῶν αὐτῇ τῷ 1043 ἔτει.

† Ευστάθιος Βεστάρχης, ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος, καὶ εἰδικός ¹⁰ †

† Λέων πατρίκιος καὶ πρωτονοτάριος τοῦ σεκρέτου τοῦ σκελ[λ]αρίου †

† Μιχαὴλ πρωτοσπαθῆριος, ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου ¹¹, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ λογοθέτου ¹², κριτὴς τοῦ βήλου ¹³, ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος, καὶ ἐπὶ τῆς καταστάσεως †

† Βασίλειος πρωτοσπαθῆριος, ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου, κριτὴς ἐπὶ τοῦ ἵπποδρόμου ¹⁴, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ λογοθέτου, καὶ μυστογράφος †

† Ἰωάννης πρωτοσπαθῆριος καὶ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ λογοθέτου ὁ Σπανόπουλος †

† Ῥωμανὸς πρωτοσπαθῆριος καὶ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ λογοθέτου, ὁ υἱὸς Ἀγαλλιανοῦ ἀνθυπάτου, πατρικίου, βέστου καὶ κριτοῦ τοῦ Βήλου †

† Μιχαὴλ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ λογοθέτου ὁ Σπανόπουλος †

† Ἰωάννης πρωτοσπαθῆριος, ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ λογοθέτου, κριτὴς ἐπὶ τοῦ ἵπποδρόμου, καὶ δῆμαρχος ¹⁵ τῶν πράξεων †

† Βασίλειος πρωτοσπαθῆριος, ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ λογοθέτου, κριτὴς ἐπὶ τοῦ ἵπποδρόμου ὁ Τζιρίθων †

† Ἰωάννης πρωτοσπαθῆριος, κριτὴς τοῦ ἵπποδρόμου, καὶ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ λογοθέτου ὁ Καματηρός †

B'.

Χρυσόβουλλοι τοῦ αὐτοῦ μακαρίτου βασιλέως κυροῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μορομάχου περὶ τοῦ παρὰ μόνης τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητος κρίνεσθαι τὴν μοῆν.

† Ἀλλὰ τίνων ἄλλων τοσοῦτόν, ὅσον τῶν τὸν μονάδα βίον προελομένων, καὶ γῆν ἐπίσης βδελυζαμένων καὶ ὅσα γήινα, μέλι Θεῷ; ἐπεὶ κακεῖνοι, ¹ μέλον Θεῷ, τοῦτο πρὸ τῶν ἄλλων σπουδάζουσι, θεραπεύειν Θεὸν καὶ ὑπὸ τοῖς ἐκείνου ζῆν ὀφθαλμοῖς, καὶ τὰ ἐκείνου τηρεῖν κρίματα ὧν ἡ ἐπιθυμία, κατὰ τὸν θεῖον φάναι Δαθιδ, ² χρυσοῦ καὶ λίθων τιμίων ἐπέκεινα, καὶ γλυκυτέρα κηρίου καὶ μέλιτος. Τῶν δὲ οὖν τοιούτων καὶ προνοητέον, ὅσον εἰκὸς, τὸν φιλάρετον ἢ φιλόθεον, ἐαυτῷ διὰ τούτων τὴν θεῖαν προμήθειαν προκαλοῦμενον, καὶ πᾶσι τρόποις περιποιητέον αὐτοῖς τὴν ἡσύχιον ἀσκησιν, ἵν' ἀπερισπάστως τῷ Θεῷ συγγενόμενοι, ³ θερμότεράς τας ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καὶ τῆς βασιλείας αὐτῆς ἐντεύξεις προσάγοιεν.

Ταύτη τοι καὶ ἡ θεοστεφῆς Ἡμῶν γαληνότης, τῶν ἐν τῇ μονῇ τῆς Θεομήτορος, ἢ κατὰ τὴν νῆσον Χίον διακειμένη Νέξ προσονομάζεται, διασκουμένων εὐλαθῶν μοναστῶν, οἷς ὁ κατὰ Θεὸν ἐμπολιτεύεται βίος, καὶ ἀγγελικὴ κατὰ δύναμιν ὑποτυποῦται διαγωγή καὶ κατάστασις, ἔθετο μὲν καὶ ἄλλως πρόνοιαν, μεταδοῦσα τῶν ἐκυτῆς χαρίτων, καὶ γνωρίσασα καὶ τούτοις τὴν ἀφθονον δεξιάν' ἐπεὶ δὲ καὶ τινων εὐπορήσασα ⁴ αὐτῆς ὑπὸ τὴν μονὴν κτημάτων τε καὶ παροίκων ἀπὸ τε δωρημάτων, τοῦ κράτους ἡμῶν καὶ συναλλαγμάτων οἰκείων, διενέξασί τε καὶ πραγμάτων ἐπιφοραῖς περιπείρεσθαι μετὰ τῶν ὁμοῦ ἢ καὶ πλησίον χωροῦντων πάντων ἐπάναγκές ἐστι' τούτοις γὰρ ἂν κακεῖνα συναναμείμικται καὶ οἶον συνέζευκται' καὶ διὰ ταῦτα φόβος αὐτοῦ, ⁵ ὑπέτρεχεν ἀκαταλόγιστος καὶ κατέσειε, μήποτε πᾶσι

¹) Ἡμαρτημένη ἐστὶν ἡ ἐν τῷ ἀντιγράφῳ γραφή: κ ε κ ε τ ο σ.
²) Παρὰ τὸ: «τὰ κρίματα Κυρίου... ἐπιθυμητὰ ὑπὲρ χρυσίου καὶ λίθων τιμίων πολλῶν, καὶ γλυκυτέρα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίου» [Ψαλμ. ΙΗ', 10—11].
³) Γραπτέον ἴσως: συγγινόμενοι.
⁴) Ἐν τῷ ἀντιγράφῳ γέγραπται: εὐπορίσασα. Πλὴν ἀλλὰ θεραπειᾶς δεῖται τὸ χωρίον, διεσπαρμένον ὄν.
⁵) Ἡμαρτημένως γέγραπται ἐν τῷ ἀντιγράφῳ: αὐτοῖς.

¹⁰) Κάνταθα ἔτρεψα εἰς ὀνομαστικὴν τὴν ἡμαρτημένην γενικήν.
¹¹) Τὸ χρυσοτρικλίνον ἦν ἡ μεγαλοπρεπέστατη καὶ ὑπέρογκος πρὸς αἰθουσα τοῦ μεγάλου λεγομένου παλατίου, ἐν ᾗ ὁ αὐτοκρατορικὸς ἴστατο θρόνος, καὶ αἱ ἐπισημότεραι ἐγίνοντο βασιλικαὶ τελεταί. [βλ. Κωνσταντινούπ. τόμ. Α', σελ. 199].
¹²) Τὸ ἀντίγραφον ἔχει ἐνταῦθα τε καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς τὸ ἡμαρτημένον: λ ὁ γ ο ὕ ὑπὲρ πρέθλον, ὅτι συνεπυγμένως ὄν ἐν τῷ ἀρχετύπῳ γεγραμμένον ἐπλάνησε τὴν ἀντιγραφήν.
¹³) Ἡμαρτημένως γέγραπται: κ ρ ι τ ο ὕ. Τὸ δὲ Β ἢ λ ο ν (παρὰ τὸ Λατιν. Velum. Ἑλλην. Δυλαία, παρακάλυμμα, παρὰπέτασμα.) ἦν, ὡς εἶπικε, τὸ ἀνώτατον τοῦ κράτους κριτήριον, ἐντὸς τῶν βασιλείων αὐτῶν ἄδρευον, ὡς ἂν καὶ ὁ αὐτοκράτωρ αὐτήκοος ἐσθότῃ γένοιτο τῶν κρίσεων, ἀφανῶς πως καὶ τοῦ βήλου ἐξέπιπθον περιστάμενος' ἔθεν καὶ βασιλικὸν ἐλέγχετο. Τὸ δ' ἔθος τοῦτο καὶ οἱ Οθωμανοὶ παρελήφασιν παρὰ τῶν Βυζαντινῶν. Ὑπῆρχε γὰρ ἐντὸς τῶν βασιλείων ἕως πρὸ μικροῦ τὸ λεγόμενον Γ α λ ι μ π ἔ - Δ ε β ἄ ν (Συμβούλιον τοῦ κράτους, εἴτε ἀνώτατον κριτήριον), ἔνθα, ὡς ὁ Κανταμύρης ἱστορήκεν, ἐβουλεύοντο περὶ σπουδαίων πραγμάτων, συμπαριστατούτος πολλὰκις καὶ αὐτοῦ τοῦ σουλτάνου ἐξέπιπθον τοῦ π ε ρ δ ἔ (αὐλαίας), ἀθεάτου δηλονότι ἀκρωμένου τῶν λεγομένων [D. Captem. Hist. de l'emp. Ottom. tom IV, pag. 321.— Ἴδε καὶ Κωνσταντινούπ. τόμ. Α', σελ. 160]. Ὅτι δὲ πολλὰ ὁμοῦ πρόσωπα συνεκρότουσαν τὸ τοῦ βήλου κριτήριον, μαρθάνομεν ἐξ ὧν ὁ Βαλασαμῶν ἐν τῷ Π ε ρ ι Χ α ρ τ ο φ ὕ λ α κ ο ς κ τ λ., λέγει: «Ἡ δωδεκάς τῶν τοῦ βήλου τοῦ [γρ. κ α ι τοῦ] ἵπποδρόμου κριτῶν [βλ. Σύντ. ἱερ. Καν. ἐκδ. Πάλ. κ. Πονλ. τόμ. Δ', σελ. 536].»
¹⁴) Κάνταθα ἡμαρτημένως γέγραπται: κ ρ ι τ ο ὕ. Περὶ δὲ τῶν ἐπὶ τοῦ ἵπποδρόμου κριτῶν οὐκ ἔχω τι πλεῖον τῶν ἐν τῇ πρόηγουμένη σημειώσει μνημονευθέντων προσθεῖναι.
¹⁵) Ὡσαύτως καὶ τοῦτο γενικῆ γέγραπται. Ἀγνωστὸν μοι δὲ τυγχάνει τὸ τοῦ δ ἡ μ ἄ ρ χ ο υ τ ὶ ω ν π ρ ἶ σ α σ ε ω ν ἀξίωμα, διὰ τὸ ἰσπερὶσθαί με ἐν τῇ ἰσχατιῇ ταύτῃ τῶν χρυζόντων βοηθημάτων.

[τοῖς] ⁶ δικάζουσι πρὸς ἀπαιγῶγας καὶ μετακλήσεις καὶ βιαιούς ἔλκυσμούς; ⁷ προσκείμενος, ἠθήρα πρὸς ἀγρην ὑπάρχουσιν ⁸ ἔτοιμοι, κἀντεῦθεν ἐπισκάπτουσι ⁹ μὲν τὴν πρὸς τὸ καλὸν ἔξιν, τῆς συντρόφου διαγωγῆς ἀποσπώμενοι, κατὰγοντο δὲ τῆς πρὸς ὕψος ἀναγούσης θεωρίας, διὰ [τὸ] τῶν πραγμάτων θορυβῶδες καὶ συγχυτικόν, κατέχον ἢ κατασῦρον ¹⁰ εἰς ἔδαφος' ἡ βασιλεία ἡμῶν καὶ ταύτην αὐτοῖς ἴστησι τὴν ἀγωνίαν, καὶ λύει τὸ δέος, καὶ βραχεῖαις συλλαβαῖς τὸ ἀπερικτύπητον τούτοις χαρίζεται, ἵνα καὶ ἀνεπιθολώτους τὰς ὑπὲρ αὐτῆς ἰκεταῖς πρὸς Θεὸν ἀναφέρουεν. Ἀπελαύνουσα γὰρ πρόβρωθεν τούτων τὸ παραχῶδες τε καὶ πολυλόγον, ἵνα ὡς ἐν ἀδύτοις τισι μυσταγωγούμενοι, τὰ ἡραμαῖόν τε καὶ γαλήνιον πάντοθεν ἔχοιεν, θεσπίξει διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς εὐσεβοῦς; ¹¹ Χρυσόβουλλου ΛΟΓΟΥ, ὡς τε ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τοὺς ἐξῆς ἀπκντας καὶ διηνεκαῖς χρόνους, μὴ τινα δικαστὴν εἰς τὴν δηλωθεῖσαν μονὴν παριέναι δικῆς οἰκισθῆναις ἔνεκεν, μήτε τι ἀμβολον ἀρχικῆς δυναστείας κατ' αὐτῆς, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ τε καὶ ὑπ' αὐτὴν ἐπιδεικνυσθαι' ἀλλ' εἶποτε δικφοραὶ καὶ διαμάχαι τινές, εἰ μὲν τοῖς τῆς μονῆς πρὸς τινὰς ἐτέρους ἐπιγένοιτο, καὶ βούλοιντο ταύτας οὗτοι κατὰ τῶν ἀντιφερομένων ἐγγυμνάσει ἀκωλύτως κινεῖν, καὶ τὸν νόμον εὐρίσκων δικιτητὴν τοῦ καλῶς ἔχοντος' εἰ δ' αὖ ἕτεροι ¹² κατ' αὐτῶν κινήσειεν καὶ διατάξουεν πρὸς ἀλλήλους ἐπὶ τισι δίκαις, ἢ περὶ τόπων ἀφαιρέσεως, ἢ μεταθέσεως ἕρων τῶν ὑπ' αὐτοὺς πάντων κτημάτων, ἢ κιννοτομίας ἐτέρας τινὸς καὶ ἀμφισβολίας, μήτε θεματικῶν ἢ πολιτικῶν, ὡς εἴρηται, δικαστὴν, μήτε τινὰ τῶν ἄλλων ἀρχόντων, ἢ βῆμα δικαστικόν τοῖς ἐνάγουσιν ἀναπτύσειν, καὶ τὰς περὶ τούτων ἀγωγὰς ἐγγυμνάσει ἢ ψηφίζεσθαι, ἢ ὅπως ἀγώγιμόν τινα τῶν ἐν τῇ μονῇ ποιεῖν καὶ καθέλκειν εἰς δικαστήριον' ἀλλὰ τὰ κατὰ τούτων κινούμενα τῷ μείζονι τῶν ἄλλων ἐφιέναι ¹³ δικαστηρίων, καὶ μόνον ἀκροῶσθαι τούτων τὸν τὴν αὐτοκράτορα λαχόντα διέπειν ἀρχὴν, ἀρρεπεῖ τε καὶ ἀδεκάστῳ κρίσει, ἢ διζυλῶεν τὰς ἀνκμέσον τούτων ἀμφισθητήσεις, ἢ τὸ δεδογμένον μὲν ἀποφανῆσθαι, τὸν δὲ κριτὴν δεχόμενον, κατὰ τὰς βασιλικὰς ἀποφάσεις πληροῦν, καὶ οἶον ἐκθεῖσθαι

τῶν ἤδη κεκριμένων γίνεσθαι' μόνης γὰρ ἐξηρηθῆσθαι βασιλικῆς ἀκροάσεως τὰ κατὰ τούτων λεγόμενα βουλόμεθα, καὶ ψήφοις αὐτοκρατορικῆς τὰς ἐπὶ τὰς δίκας καταδικῆς ἡνίκα ¹⁴ αὐτοὺς ἀποφῆρεσθαι. Εἰ δ' ἴσως ¹⁵ ἀγωγὰς αὐτοὶ κατὰ τι γυμνάσειν αἰροῖντο παρὰ δικαστῆ, μὴ προσίστασθαι τούτοις τὸν παρόντα Χρυσόβουλλον ΛΟΓΟΝ, ἵνα μὴ τὸ ὑπὲρ αὐτῶν εἰσενεχθῆν ἐξ ἀπο[τε]λέσματος κατ' αὐτῶν ἀναφρῆ.

Διὸ παρεγγυώμεθα καὶ πάντας ἐξασφαλιζόμεθα ἀπὸ τε τῶν κατὰ καιροὺς σκελ[λ]αρίων, ¹⁶ γενικῶν καὶ στρατιωτικῶν λογοθετῶν, τῶν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας σκελ[λ]ῆς καὶ τοῦ βεστιαρίου, οἰκονόμων τῶν εὐχῶν οἰκων, τῶν ἐπὶ τῶν οἰκ[ε]τικῶν καὶ τῶν ἐφόρων τῶν βασιλικῶν κουρατοριῶν, εἰδικῶν, γηροτρόφων, τῶν ἐπὶ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ταμείου τοῦ Φύλακος, κουρατόρων τοῦ οἴκου τῶν Ἐλευθερίου καὶ τῶν Μαγγάνων, οἰκιστικῶν, καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦς πρωτονοταρίων, λοχαριαστῶν, χαρτουλλαρίων, βασιλικῶν νοταρίων καὶ νοταρίων' ἐτι δὲ δομestικῶν τῶν σχολῶν, δουκῶν, κατεπάνω, στρατηγῶν, καὶ τῶν ἀντιπροσωπούντων αὐτοῖς, ταξιαρχῶν, τουρμαρχῶν, μεραρχῶν, χαρτουλαρίων τοῦ δρόμου καὶ τῶν θεματῶν, κομητῶν τῆς κόρτης, δομestικῶν τῶν θεματῶν, δρουγγαροκομητῶν, πρωτοκεντάρων, προελευσιμαίων καὶ λοιπῶν ταγματικῶν ¹⁷ καὶ θεματικῶν ἀρχόντων' πρὸς τούτοις δρουγγαρίων τῆς βίγλης, κριτῶν πολιτικῶν καὶ θεματικῶν, ἐποπτῶν, στρατευτῶν, βασιλικῶν [ἀνθρώπων] ¹⁸ εἰς τινὰς τοῦ δημοσίου δουλείας ἀποστελλομένων, πρωτονοταρίων, νοταρίων, συνωνορίων, ¹⁹ τοποτηρητῶν, παραφυλάκων, καὶ παντὸς ἐτέρου δουλείαν ²⁰ τοῦ κοινοῦ μεταχειριζόμενου, τοῦ μηδένα τῶν ἀπάντων ἐν οἰωδήποτε χρόνῳ, κατ' οἰονδήτινα τρόπον, ἐπ' ἀδείας ἔχειν, μήτε τῶν [ἐν] ὑπεροχῆς ἀρχόντων, μήτε πο-

⁶) Προσθετέον εἶμαι τὸ ἄρθρον ἀδελφία τοῦ ἀντιγράφου ἐξ ἑβρῆτικῆς.
⁷) Ἐν τῷ ἀντιγράφῳ γέγραπται: ἐ λ κ ι σ μ ο ὄ σ.
⁸) Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ σέλοικον: ὕ π ἄ ρ χ ο υ σ ι ν ο.
⁹) Ὁμοίως: ἐ π ι σ κ ἄ π τ ε ι ν τ ο.
¹⁰) Ὁμοίως: κατασῦρον' ἴσως μὲν τοι ἐγγέγραπτο ἐν τῷ ἀρχετύπῳ κ α τ ἄ σ ὦ ρ ο ν α ὐ τ ο ὄ σ.
¹¹) Ἐσφαλμένως γέγραπται: ε ὕ λ α β ο ὄ σ.
¹²) Ὅτιω δειν ἔργων τρέψαι τὸ κακῶς ἔχον ἐν τῷ ἀντιγράφῳ: εἰ δ' ἄρ' ἔ τ ρ ἔ ω ν.
¹³) Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ ἡμαρτημένον' ἀ φ ι ἔ ν α ι' οὐτω γὰρ ἔχει ἡ γραφή κατὰ τὸν παρῶντινα τεμαχίῳ. [Ὁρα Νεαμοχίς. σελ. 89].

¹⁴) Πρέθλον ἐτι ἐξέββη τὸ τῆ τοῦ λόγου ἰνοῖα προσῆκον βῆμα.
¹⁵) Ἐν τῷ ἀντιγράφῳ γέγραπται: ἴ σ ω ν.
¹⁶) Ὁρα τούτων πάντων τὴν ἐρμηνείαν ἐν Πανδῶρα τόμῳ ΙϚ', σελ. 84 ἐρ., 116 ἐρ. καὶ 136 ἐρ.
¹⁷) Ἐσφαλμένως γέγραπται ἐν τῷ ἀντιγράφῳ: τ α γ μ ἄ τ ω ν. Σὺ δὲ μοι ὄρα καὶ τὰ περὶ τούτων σημειωθέντα ἐν Πανδῶρα [αὐτ. σελ. 51].
¹⁸) Προσέθηκα τὸ: ἀ ν θ ῳ π ω ν ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ ἀντιγράφῳ: βασιλικῶν τ ὶ ω ν, διὰ τὸ οὕτως ἔχειν κατὰ τὸν ὑπ' ἀριθ. Δ', Δ καὶ Η' Χρυσόβουλλοις Νικηφ. τοῦ Βοταναιάτου καὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, τοῖς ἐν τῇ γεραφῇ μονῇ τῆς Πάτμου τεθησαυρισμένοις. Καὶ τοῦτο ἐστὶν ὅπερ ἔλεγον, ὅτι ἅπας ὁ τῶν τοιούτων διατάξεων ὁμαθὸς ἐξετίθετο κατὰ τύπον σταρεθν καὶ ἀμετάβλητον [βλ. Σημειώσ. εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. Η' Χρυσόβ. Ἄλεξ. ἐν Πανδ. τόμ. ΙϚ', σελ. 51].
¹⁹) Ἐγγέγραπτο ἐσφαλμένως: σ ο υ ν ο τ α ρ ἰ ω ν. Περὶ δὲ τοῦ τοιούτου ὀνόματος ἴδε Πανδῶραν [αὐτ. σελ. 117].
²⁰) Τὴν ἐν τῷ ἀντιγράφῳ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ἔτρεψα εἰς ἐνικὴν, οὕτως ἔχουσαν ἐν τε τοῖς προσσημειωμένοις Χρυσόβουλλοις καὶ τῷ ἐφεξῆς τοῦ Βοταναιάτου.

λι[τι]κόν ἢ θεματικόν δικαστὴν καθέλεικεν συνόλωι εἰς δικαστήριον τοὺς ἐν τῇ δηλωθείσῃ μονῇ θεοφιλεῖς μοναστάς, δίκης οἰκισθῆναι χάριν τῶν ὑπ' αὐτὴν κτημάτων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς μόνον γὰρ τὸ θεώτατον καὶ βασιλικὸν βῆμα ταῖς κατὰ τούτων ἤδη δίκης ἀνέωγε, καὶ ὡς ἂν ὁ κρατῶν, μετὰ τὴν τῆς κροτουμένης ἀγωγῆς ἀκρόασιν, ἐπιτρέψειε τὴν διάγνωσιν ἢ ἐκβίβασιν τοῖς δὲ ἄλλοις θύρας ἐπέθηκεν ἢ τοῦ κράτους ἡμῶν αὐτῇ διάταξις. Τοῖς δὲ γε μονασταῖς βουλομένοις καθ' ἑτέρων κινεῖν οὐκ ἀπεί[ρ]εταί.

Ὅθεν ὡς βεβαίως καὶ ἀσφαλῶς τυγχάνοντος τοῦ παρόντος ἡμῶν εὐσεβοῦς Χρυσόβουλλου ΛΟΓΟΥ, γεγεννημένου κατὰ τὸν ΙΟΥΝΙΟΝ μῆνα τῆς ΔΩΔΕΚΑΤΗΣ 21 Ἰνδικτιῶνος, ἐν ἔτει ἐξκισχιλιοστῷ πενταχοσιοστῷ πεντακοστῷ τρίτῳ, 22 τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόβλητον ἐν αὐτῷ ὑπεσημάνητο 23 κράτος. †

† ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΤΩΙ ΘΕΩΙ ΠΙΣΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ [ΡΩΜΑΙΩΝ] 24 Ο ΜΟΝΟΜΑΧΟΣ †

Γ'

Χρυσόβουλλου τοῦ αὐτοῦ περὶ τοῦ ἀπληκτεῖν 1 [τοῦς μοναχοὺς] ἐν τῷ βασιλικῷ σ[κ]η[φ]ῷ, ἔρθα καὶ οἱ Ὀλυμπῖται 2 ἀπληκτέονται.

† Ἄμα μὲν καὶ ἀρετὴν ὁρίων καὶ φιλοθέων ἀνδρῶν τιμῶσα ἡ βασιλεία ἡμῶν, ἄμα δὲ καὶ τὸ θεῖον ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας αὐτοῦ εὐλογεῖν 3 βουλομένη, καὶ τὰ δύο ταῦτα χρηστά καὶ τῶντι βασιλικῇ διαπρακτομένη, δεῖν φήθη καὶ τῇ ἐν Χίῳ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου Νέκ μονῇ τὰ τῆς εὐεργεσίας ἐνδείξασθαι, ὡς ἂν μὴ μόνον ἐν ἡπείροις τε

21) Ἡμαρτημένη ἐστὶν ἡ Ἰνδικτιῶν· τρικαιδεκάτη γὰρ ἦν κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο, ἥτις πάντως εἶχεν εὐτω σεσημασμένη ἐν τῷ ἀρχαιότυπῳ· ὁ δ' ἀντίγραφος εἶτε ἐξ ἀβελήσιας, εἶτε καὶ διὰ τὸ διαφθάρθαι ὑπὸ τοῦ χρόνου τὰς δύο πρώτας συλλαβὰς, ὑπέλαθεν ἐπὶ ἐγγράπτου· δὴ δὲ α κ α κ ι ς.
22) Ἦτοι σωτηρίῳ 1043.
23) Ἐν τῷ ἀντίγραφῳ γέγραπται ἐσφαλμένως ἐπισήμωνα τοῦ.
24) Πρὸς θεῖον ἔκρινε τὴν λέξιν, Ρωμαίων, ἄτε δὲ εἰς ἡμισίου ὄντος τοῖς Βυζαντινοῖς βασιλευσὶν οὕτως ὑποσημαίνεσθαι.
1) Τουτίστι· καταλύειν, καταμένειν. Ἔστι δὲ παρὰ τὸ Λατ. applico· εἰς εὐ καὶ τὸ φηματικόν· ἀπλήκτον ἢ ἀπληκτον (Λατ. applicatio), ἢ κατάλυσις. Ὅρα δὲ τὰ περὶ τούτου πλατύτερον ἐν τῇ Πανδῶρᾳ σημειωθέντα μοι. [αὐτ. σελ. 83.]
2) Ἀλλὰ καὶ οἱ μοναχοὶ, ἀπὸ τῶν ἐν τῷ Μυσίῳ Ὀλύμπῳ μοναστηρίων. Παρατίθεται δὲ τὸ ὄρος τοῦτο ἀπὸ τοῦ Ἑρμου ποταμοῦ ἕως τῆς Βιθυνίας, καὶ καλεῖται τουρκοβαρβάρως Κεσίς-δαχί (Μοναστῶν ὄρος), φερωνύμως δηλονότι ἀπὸ τῶν ἄλλοτε μοναζόντων αὐτοῦ· ὑπ' ὧ καὶ ἡ Προῦσα ἔκτισται.
3) Παρὰ τὸ ψαλμικόν [PB', 22].

καὶ θαλάσσαις, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς νήτοις τὸ πάλυτος ἐραπλώται φιλότιμον· πλὴν γὰρ οἱ ἐκεῖσε μοναχοὶ τοῦ κατὰ Θεὸν βίου ποιησάμενοι λόγον, καὶ ἀρετῆς εἴπερ τινος ἐτέρου φροντίσαντες ἀναλόγως τῷ βίῳ, καὶ τὸν παρὰ τῆς βασιλείας ἡμῶν ἐπεσπύσαντο ἔλεον.

Ἐνθεν τοι καὶ τῷ περὶ τὴν ὑπεραγίαν δέσποιναν ἡμῶν Θεοτόκον διαπύρῳ πόθῳ, τὴν περὶ τοὺς φιλαρέτους τούτους ἄνδρας προσθέντες στοργὴν, καὶ ἀγαθὸν ἀγαθῷ παραζεύξαντες, τὸ παρὸν Χρυσόβουλλον ΣΙΓΓΙΑΛΙΟΝ ἐξεθέμεθα, διορισάμενοι ἐν τῷ ἀφορισθέντι τοῖς Ὀλυμπῖταις μοναχοῖς ξηνοδοχείῳ παρὰ τῆς βασιλείας ἡμῶν καὶ αὐτοὺς καταλύειν, ἔχειν τε εἰς καταγωγὴν ἀνωγεικατάωγον τὸ περὶ τῶν τοιούτων ξηνοδοχεῖον, καὶ ἐν αὐτῷ καταμένειν ὀπνηίκα χρεῖα τις αὐτοὺς ὡς τὰ ἐνταῦθα τοῦ μοναστηρίου ἀπάγοιεν· λαμβάνειν δ' ἐτησίως καὶ λόγῳ στηρεσίῳ, σίτου μωδίους τριάκοντα, καὶ νομμίων μιλιαρίσια 4 τριάκοντα, κατὰ τὸν καιρὸν δηλονότι, καθ' ὃν καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου μοναχοὶ [τὰ] τυπωθέντα λαμβάνουσι σιτηρέσια. Ὑστερὲν δὲ αὐτοῖς τὸ τοιοῦτον ἐτήσιον σιτηρέσιον οὐδέποτε βουλομένη, οὔτε μὴν τῆς ἐν τῷ ἀνωγεικατάωγῳ καταμονῆς τοὺς τοιούτους ἐκπίπτειν, καθὼς καὶ τὸ πρὸς τὸ [σέ]κρετον τοῦ μεγάλου οἰκονομείου τοῦ ἀγίου Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου 5 καταπεμφθὲν πιττάκι[ον] τῆς βασιλείας μου διαλαμβάνει. Ἀλήθεσθαι γεμὴν καὶ τοὺς καθ' ἕκαστον χρόνον παρεχομένους τοῖς μοναχοῖς τριάκοντα σίτου μωδίους, καὶ ζυμοῦσθαι, καὶ εἰς ἄρτον ἀποκαθίστασθαι τέλειον παρὰ τῶν τῆς μονῆς τοῦ τροπαιοφόρου διακελευόμεθα· ἵνα μηδ' ἐντεῦθεν οἱ τῆς ἐν Χίῳ μονῆς πράγματα ἔχοιεν, φυράμασι καὶ ζύμῃ προσζέχοντες, καὶ περὶ τὴν ἀρτοποιεῖν ἀσχολούμενοι, ἀλλὰ τέλειον καὶ ἐν τούτῳ ἀφροντιστοῦντες θερμότα[τα] τῆς βασιλείας ἡμῶν ὑπερέχονταί.

Ὡς ἂν δὲ τὸ ἀσφαλὲς τοῖς μοναχοῖς καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἦ, ἐπὶ τῇ φιλοτιμηθέντι παρὰ τῆς βασιλείας μου σιτηρεσίῳ, τοῖς τριάκοντα τοῦ σί[του] μωδίους, καὶ τοῖς τριάκοντα τῶν νομμίων μιλιαρίσιος, καὶ ἐπ' αὐτοῖς τοῖς οἰκήμασι, τῷ ἀνωγέῳ δηλαδὴ καὶ κτωγέῳ, τὸ παρὸν Χρυσόβουλλον ΣΙΓΓΙΑΛΙΟΝ διὰ κινναβάρεως σημειωθὲν, καὶ χρυσῇ βούλλῃ τῆς βασιλείας μου πιστωθὲν ἐπεδόθη. ΜΗΝΙ ΜΑΙΩΙ, ΙΝΔΙΚΤΙΩΝΟΣ ΙΔ'. 6 †

4) Μιλιάρσιον εἶτε μιλιάρσιον ἦν τὸ δωδέκατον τοῦ χρυσοῦ νομμίου, ἥτοι νομίσματος. Ταῦτα γὰρ τὴν διαίρεσιν εἶχεν ἡ χρυσοῦς στατῆ μικρῷ ὑστερον τοῦ Μονομάχου, δηλαδὴ ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ὡς ἐφ' ἡμῶν σημειωσάμενος ἐν τῇ Πανδῶρᾳ. [τόμ. ΠΕ', σελ. 543.]
5) Τῆς τῶν Μαγγάνων δηλονότι μονῆς, περὶ ἧς εἴρηται μοι ἐν τῷ Προλόγῳ.
6) Συμπίπτει τῷ 1046 σωτηρίῳ ἔτει. Καὶ σημειώσθω, ὅτι

Δ'

Ἐπικυρωτικὸν Χρυσόβουλλου τοῦ αὐτοῦ περὶ τοῦ μετοχίου Ἀγγοῦριον.

† Ἐπεὶ ἡ ἐν τῇ Χίῳ Νέα μονὴ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς ἐπίδοσιν καὶ αὐξήσιν ἐλθοῦσα, τοῦτο μὲν καὶ διὰ τῶν ἀγίων δεσποινῶν τῶν Πορφυρογεννήτων, 1 τοῦτο δὲ καὶ δι' αὐτῆς τῆς βασιλείας μου, ἔσον ἐφικτὸν σπουδα[σά]σης τὰ εἰς σύστασιν αὐτῆς, ἐδεῖτο καὶ ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ ταύτῃ πόλει ἀπλήκτου, καὶ ἤξιώσαν περὶ τούτου ὁ τε καθηγούμενος Νικήτας τῆς τοιαύτης μονῆς καὶ ὁ συναδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης καὶ οἱ λοιποὶ μοναχοὶ, ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραίτητον αὐτοῖς· τὸ τοιοῦτον ἡρησαμένη ἡ βασιλεία μου, οὐ παρεῖδε τὴν τούτων ἀξίωσιν, ἀλλὰ προθύμως καὶ εὐμενῶς ἐπήκουσεν αὐτῶν, καὶ διορίζεται διὰ τοῦ παρόντος Χρυσόβουλλου ΣΙΓΓΙΑΛΙΟΥ, ὡς εἰ ἀπὸ οἰκικῶν τῆς μονῆς τοῦ τροπαρίου ἔχειν αὐτοὺς τὸ ἀνωγεικατάωγον οἰκήμα, τὸ ἐν ὑπὸ τὴν τοποθεσίαν τῶν Ἀγγοῦριων, πλησίον τοῦ ἀγίου Νικολάου, μετὰ τοῦ περιουλίου αὐτοῦ καὶ τοῦ προστύου ἡλιακοῦ, καὶ τοῦ σταύλου εἰς ἀπλήκτον, καὶ καταμένειν ἐν αὐτῷ τοὺς ἀποστελλομένους παρ' αὐτῶν μοναχοὺς· ἀπερικόπως, καὶ λαμβάνειν καὶ [τὰ] 2 προτετυπωμένα αὐτοῖς σιτηρέσια ἀπὸ τῆς μονῆς τοῦ Τροπαιοφόρου ἀνυστερητῶς· ἀνοικοδομῆσθαι δὲ καὶ ἀνακεραμοῦσθαι τὸ τοιοῦτον οἰκήμα παρὰ τοῦ σεκρέτου τοῦ Τροπαιοφόρου, καὶ αὐτοὺς ἀκαινοτομήτους διατηρεῖσθαι, καὶ ὑπερέχεσθαι τῆς βασιλείας μου, καὶ ἐκτελεῖν καὶ τὴν τυπωθεῖσαν αὐ-

κέντευθεν ἐπιβήνεται μοι ἡ εἰκασία, ἣν ἐν τῷ Προλόγῳ τοῦ Γ' παρατήματος τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης εἶχον ἐκθεῖς, ὅτι καὶ διὰ μόνης τῆς τοῦ λεγομένου Κανικλώματος ἰδιοχείρου τῶν αὐτοκρατόρων ὑποσημασίας καὶ τῆς χρυσῆς σφραγίδος, περιεβάλλοντο τὰ Χρυσόβουλλα τὸ νόμιμον κύρος. [Ὅρα αὐτ. τόμ. ΙΔ' σελ. 355 καὶ ΙΓ', σελ. 49].

1) Ἰπαινίσσεται τὰς βασιλίδας Ζωὴν καὶ Θεοδώραν, θυγατέρας τοῦ αυτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ τῷ ἡμῶνι συμβασιλεύσαντος Βασίλειῳ τῷ Βουλγαροκτόνῳ (τῷ 975)· ὧν ἡ Ζωὴ τριῶν αυτοκρατόρων ὁμουνετῆς ἐγένετο· πρῶτον Ῥωμανοῦ τοῦ Ἀργυροῦ, εἶτα Μιχαὴλ τοῦ Παφλαγονίου, καὶ τελευταῖον αὐτοῦ τούτου τοῦ Μονομάχου. Ἄγιος δὲ προσηγόρευον οἱ Βυζαντινοὶ τοὺς ἐαυτῶν βασιλεῖς, διότι κατὰ τὴν τῆς στέφσεως τελετὴν, χρίων ὁ πατριάρχης τῷ θεῷ μύρω τοῦ βασιλέως τὴν κεφαλὴν σταυροειδῶς, ἐπεφώνει τὸ· Ἄ γ ι ο ς· πάντες δὲ οἱ περὶ τὸν πατριάρχην ἐν τῷ ἔμῳ· ὄντες, διαδεχόμενοι τὴν φωνὴν ἔλεγον καὶ αὐτοὶ ἐκ τρίτου τὸ· Ἄ γ ι ο ς· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ λαὸς ἅπας ἔλεγον τὸν αὐτὸν λόγον ἐκ τρίτου [Κωδιν. ΙΖ', 18, σελ. 122. Paris]. Ὁ δὲ Θεοσαλονικός Συμεὼν εὐτω φησὶ· «καὶ τὸ Ἄ γ ι ο ς ἀνακράζει (ὁ πατριάρχης), δεκτικὸς ἐστὶ καθαγιαζέται καὶ καθιερόται βασιλεὺς τῶν ἡγιασμένων ἀπὸ Χριστοῦ.» [Περὶ ἱερ. τιλ. κερ. ΡΜΓ', σελ. 134. Iso.] Ὅρα δὲ καὶ Καντακουζηνὸν περιγράφοντα τὴν τελετὴν τῆς τῶν βασιλέων στέφσεως [ἱστορ. Α, μά, σελ. 123. Paris].
2) Πρὸς θεῖον ἔκρινε τὸ ἀναμφιδόλω ἐκπεδῶν ἄρθρον. Ἰσως μέντοι γε καὶ ἐξ ἀβελήσιας γέγραπται ὁ σύγθεσμος ἀντὶ τοῦ ἄρθρου.

τοῖς ἱκετήριον εὐχὴν ἀδιαλείπτως. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὸ ἀπλήκτον αὐτοῖς εἰς τὸ διηνεκὲς δέδωκεν ἡ βασιλεία μου, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἀπερισπάστως ἐκτελώσι τὴν τοιαύτην εὐχὴν καὶ παράκλησιν, μὴ ἔχοντες ἐπ' ἀδείας τινός, εἴτε τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν οἰκνομούμου τοῦ Τροπαιοφόρου, εἴτε τοῦ καθηγουμένου, εἴτε τινός τῶν λοιπῶν σεκρετικῶν, μετακινεῖν αὐτοὺς ἢ μεθιστῆν ἀπὸ τοῦ τυπωθέντος ἀπλήκτου. Ἐπὶ τούτῳ 3 γὰρ καὶ τὸ παρὸν Χρυσόβουλλον ΣΙΓΓΙΑΛΙΟΝ διὰ κινναβάρεως ὑποσημασθὲν, καὶ χρυσῇ βούλλῃ πιστωθὲν, ἐπεδόθη αὐτοῖς. ΜΗΝΙ ΙΟΥΝΙΩΙ ΙΝΔΙΚΤΙΩΝΟΣ ΠΡΩΤΗΣ. 4 †

Ε'

Σιγγιλλίου τοῦ αὐτοῦ ἐν τύπῳ κατ' ὀνόματος 1 περὶ τῶν εἰ[κο]σιτεσσάρων παροίκων.

† Ἐπεὶ καὶ ἡ βασιλεία μου ἐπικυροῦσα πρῶην διὰ Χρυσόβουλλου Σιγγιλλίου αὐτῆς 2 τὴν δεσποτεῖαν τοῦ κτήματος τῶν Καλοθηκίων, τοῦ τῇ ἐν Χίῳ Νεαμονῇ (sic) τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου διαφέροντος, ἐδωρήσατο αὐτῇ καὶ ἐτέρους παροίκους εἰκοσιτέσσαρας τὸν ἀριθμὸν, καθὼς ὁ περὶ αὐτῶν Χρυσόβουλλος Λόγος τρανώτερον διασαφεί· ἠδυνήθησαν δὲ οἱ μοναχοὶ τῆς δηλωθείσης μονῆς ἐφευρεῖν τοσούτους παροίκους, ἀτελεῖς καὶ ἀπληλαγγμένους ὄντας παντὸς βάρους καὶ στρατιωτικοῦ λειτουργήματος, δεῖν ἐλογίσασθαι ἡ βασιλεία μου τῷ παρόντι ΣΙΓΓΙΑΛΙΩΙ τὰς ὀνομασίας αὐτῶν ἐγγραφῆναι, καὶ τὸ ἀσφαλὲς τῇ μονῇ διὰ τοῦτο [εἰ]πιβραβευθῆναι. Οἱ δὲ τοιοῦτοι πάροικοι, καὶ τῷ κτήματι τῶν Καλοθηκίων προσημασθῆναι 3 καὶ ἐλευθερίας πάσης καὶ ἐξουσιείας 4 εἰς τὸ διηνεκὲς ἀπολαύσουσι, καὶ οὐδεμίαν ὄχλησιν καὶ κιννοτομίαν ὑπὸ τινος ὑποστήσονται καὶ 5 ἐκείθεν μεταστήσονται· εἰ μὴ που τυχὸν εὐρεθῆτι τις δημοσικκὸς τισιν ὑποκείμενος λειτουργήμασιν· ὁ γὰρ οὕτως ἔχειν διακιννοσκοῦμενος, οὐδεμίαν ἀνεσιν ἢ βοήθειαν ἐξεῖ ἀπὸ τοῦδε 6 τοῦ ΣΙΓΓΙΑΛΙΟΥ, ἀλλὰ πρὸς τὰ οἰκεῖα βάρη ἐπανακληθήσεται. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τῆς ἀναγραφῆς, ἐμφανίζομένου τοῦ παρόντος ΣΙΓΓΙΑΛΙΟΥ

3) Τὸ ἀντίγραφον ἔχει ἐσφαλμένως· Ε π ι τ ο υ τ ο.
4) Συμπίπτει τῷ 1048 ἔτει.
5) Οὐκ ἔβρωται ἡ γραφή. Ἰσως δ' ἐγγράπτου· καὶ κατ' ὄνομα.
6) Οὕτως ἀντὶ τοῦ ἡμαρτημένου· α ὑ τ ο ὕ.
2) Ἐτραψα εἰς μέλλοντα τὸν σόλοικον ἀνεστῶτα.
3) Εἰς τοῦτο, μηδὲν ἐνδοιάσας, ἔτραψα τὴν κακὴν γραφὴν· ἐξουσί α ς· ὁ γὰρ λόγος οὕτως αἰρεῖ, καὶ ἡ λέξις ἐστὶ συνηθεστάτη ἐν ταῖς βασιλικαῖς διατάξεσιν· ἥς τὴν ἐρμηνείαν ἔρα ἐν Πανδῶρᾳ [τόμ. ΙΓ', σελ. 50].
4) Ἰσως ἐγγράπτου· ἡ καί.
5) Οὕτως ἀντὶ τοῦ ἡμαρτημένου· τοῦ γε.

της βασιλείας μου, καὶ κατ' ὄνομα τούτων ⁷ διὰ τοῦ ἀναγραφῆως τῆ μονῆ προσεπιδοθήσεται εἰς οἰκείαν ἀσφάλειαν. Τὸ δὲ τῶν τοιούτων προκίων πρὸς ὄνομα, ⁸ τῶν ἐν τῷ ῥηθέντι προσκαθεζομένων κτήματι τῶν Καλοθηκίων, ἔστιν οὕτως: Εὐστάθιος ὁ Βουρκανός, Νικόλαος ὁ Παργικνός, Ἰωάννης ὁ Ξυλοσελῆς, Λέων ὁ Καμιλαίλις, Νικόλαος Ἀσπρομμάτης, Ἰωάννης πρεσβύτερος ὁ Στρούλος, Γεώργιος ὁ Καλαφάτης, Μόσχος ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ, ὁ Λιθάνος τοῦ Ἀθηρνατάρη, Ἰωάννης ὁ Κολάτος, Γεώργιος ὁ Παντοκρατορινός, Γεώργιος ὁ Δουλος, Γεώργιος ὁ Ψωρικνός, ὁ Μαζάγγελος, Νικόλαος ὁ Σκρακηνόπουλος, Πασχάλιος ὁ Κάνταλος, Μηνᾶς ὁ Σεληνιακός, Γεώργιος ὁ Μακρός, ὁ Πολυπέτης, Βασίλειος ὁ Θεοχάριστος, Ἰωάννης ὁ Κρατηρός, Θεόδωρος ὁ Γλαυκιώτης, Χρυσάφης ὁ Τσικαλῆς, καὶ ὁ Κατωπτελεΐτης. Καὶ ἵνα ἔχοι[εν] ἐπὶ τούτοις οἱ μοναχοὶ τὰ ἀσφαλῆς καὶ ἀμέριμνον, τὸ παρὸν διὰ κιν[ν]αβάρεως σημανθῆν, καὶ τῷ βουλλωτηρίῳ τῆς βασιλείας μου πιστωθῆν ἐπιδόθη αὐτοῖς. ΜΗΝΙ ΔΕΚΕΜΒΡΙΩΙ, ΙΝΔΙΚΤΙΩΝΟΣ Δ'. ⁹ †

Γ.

Τὸ επικυρωτικὸν Χρυσόβουλλον τοῦ ἀοιδίου μου βασιλέως κυροῦ Νικηφόρου τοῦ Βοταν[ε]ιάτου.

† Οἱ ¹ τῶν προηγουμένων ἀοιδίων βασιλέων πολλῶν καὶ μεγαλοπρεπῶν ἔτυχον δωρεῶν καὶ χερσίων καὶ διαφόρων εὐεργεσιῶν οἱ ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ ἀσκούμενοι ἀμφὶ τὸ ἱερὸν φροντιστήριον, ὃ Νέξ μονὴ ἐπικέκληται, ἐπ' εὐσεβείᾳ δὲ καὶ πίστει τιμᾶται πολλῇ, ὀνόματι ² τῆς ὑπεράγνου δασποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ ὡς περ ἀπὸ τινος ἐράνου τῶν φιλοτίμων ἐκείνων ψυχῶν καὶ τῶν [τι] βασιλικωτάτων [ν] τῆς χάριτος διεδέξαντο, πολλῶ πλείον καὶ παρὰ τοῦ κράτους ἡμῶν ἄξιοι γέγονον ἂν διψιλεστέρων τυχεῖν ἀγαθῶν, καὶ ἀφθονωτέρως ἐπικουρίας μετασχεῖν. Ἐφ' ὅσον γὰρ πάντοθεν τούτοις προσγέγονε τὸ ἀπερικλόνητον καὶ ἀμέριμνον, ἐπὶ τα τῇ αυτοδεσπότῳ συστάσει τῆς κατ' αὐτοῦ ³ σεβασμίας μονῆς, καὶ τῇ ἀπολήψει ⁴ τοῦ σολεμνίου, ⁵ τῶν τυπωθεισῶν αὐ-

¹) Γραπτίον ἴσως: τοῦ τοῖς.
²) Ἰσοπέτος μοι δοκεῖ ἢ γραφή.
³) Συμπίπτει τῷ 1031 ἔτει.
⁴) Ἡ κακῶς ἔχουσα αὕτη γραφὴ ἐγγράφητο ἴσως ἐν τῷ ἀρχαιότυπῳ Εἰ παρὰ.
⁵) Ἐγγράφητο ἴσως: τῷ ἐνόματι.
⁶) Οὕτω διώρθωσα τὸ κακῶς φερόμενον: τοῖς κατὰ τούτους.
⁷) Τὸ ἀντίγραφον: ἀπολείψει.
⁸) Παρὰ τὸ Λατιν. Solemnis: «Σολέμνιον» ἢ παρὰ βασιλέως ἀνεπαίρετος δωρεὰ δεδομένη ταῖς ἐκκλησίαις. [Σουτθ. ἐν λέξ.]. καὶ «Σολέμνια» τὰ ὑπὸ βασιλέως δεδομένα χάριν μνήμης, ἧτος ἑορταστικά. [Δουκάγγ. ἐν λέξ.]. ἴσως δὲ μετὰ τὴν λέξιν αὐτὴν ἔπρεπε ἐν τῷ ἀρχαιότυπῳ τὸ ἐπισημηματικὸν μέρος: ἦ γ ο υ ν.

τοῖς δίδοσθαι δύο λιτρῶν ⁶ κατὰ τὸ ἐτήσιον ἐκ τῆς ῥόγης ⁷ τοῦ τῶν πρωτοσπαθαράτων ⁸ τάγματος, καὶ ἐξουστία ⁹ πλείων κεχάρισται, καὶ πεντεκαίδεκα Ἰουδαίων φαμελιῶν κεφαλῆτιών, ¹⁰ καὶ βάρους [καὶ] ¹¹ παντοίως ἐπηρείας ἀνεσις, καὶ ἄλλα τὰ διαφόρως τοῖς ὁσίοις ἀνδράσι λυσιτελοῦντα οὐχ ἤττον δὲ, καὶ τῇ σεβασμίᾳ τούτων μονῆ ἐπὶ τοσοῦτον ὁ χρόνος τῆς εἰς αὐτοῦς ἐναπέσθεσε χάριτας, καὶ οἶον εἶπαι, [εἰς] ζῆλον βελθὸν συνεκάλυψεν: ὅτι γὰρ [ἡ] μνήμη τούτων τῷ τῆς λήθης ἐναπερίφηρ βυθῷ, καὶ πῶσιν πάντα εἰλήρη καὶ σύγχυσιν, καὶ οὐδῆτις οὐν ἡ ὠφέλεια, ἐντεῦθεν ἀδύναμι καὶ ¹² συνεῖχον καὶ στεναγμοὶ τοῦς οὕτω κατὰ Θεὸν ζῶντας ἀσκητῆς ὁσίους, καὶ πολιτεῖαν διαβιοῦντας θεάρεστον, ὅτι τα πάντοθεν τὰ ἐναντία προσέβρι αὐτοῖς, καὶ ἡ κατὰ Θεὸν σπουδὴ ταῖς βιωτικαῖς τρικυμίας προσανέκοπτετο, καὶ ἀνεσις ἢ στάσις τῶν κακώσεων οὐκ ἐξῆν ἄλλ' ἀπιδόντες πρὸς τὴν τοῦ κράτους ἡμῶν εὐμένειαν, ταχεῖν ἀπαλλαγὴν εὐρίσκουσι τοῦ ἀλγήματος. Ἄ γὰρ ἐξεμκράνη τούτοις τῷ χρόνῳ, καὶ οἶον ἀπεσθέσθη, χερσίοματτα, ἠτήσαντο [παρὰ] ¹³ τοῦ κράτους ἡμῶν κινισθῆναι ταῦτα αὐτοῖς, καὶ ὡς περ ἀπὸ τινος βλάστης, τῆς ἡμετέρας προστάξεως ἀναδοθῆναι τούτοις διὰ τῆς παρούσης Χρυσοβούλλου ΓΡΑΦΗΣ δαψιλῆ καὶ πολύφορα τὰ καλὰ. Καὶ δῆτα τοιαύτην αὐτοῖς ἡ βασιλεία μου τὴν χάριν χαρίζεται. Πρωτοτύπως καὶ γὰρ ἐπώρθωσεν αὐτοῖς τὸ τῶν δύο λιτρῶν ¹⁴ σολέμνιον διὰ πιττακίου αὐτῆς, εἰς τὸ τοῦ μεγάλου σακελ[λ]αρίου καταπεμφθέντος σέκρατον, διοριζομένου, ἵνα καθὼς πρόφην ἐν τῷ πράγματι τῶν πρωτοσπαθαράτων αὐτῶν ¹⁵ ἐλάμβανον, λαμβάνουσι τοῦτο καὶ καθεξῆς. Εἰθ' οὕτως, εἰς ἀνακινισμὸν τῶν ἡδὴ τῷ χρόνῳ ¹⁶ σεβασθέντων Χρυσοβούλλων αὐτῶν, ἀνεσιὶ ταῦτα ἡ βασιλεία μου καὶ ἐπικυροῖ, καὶ τὰς περιλήψεις αὐτῶν πάσας καὶ διατάξεις διακρῖνοι. ¹⁷ τὰ ἡδὴ προγεγενημένα Χρυσόβουλλα Σιγίλλια παρὰ τα τῶν μακκαριδίων δεσποινῶν καὶ τῶν ἐν μακκαρίᾳ τῇ λήξει ἀοιδίων βασιλέων τοῦτε κυροῦ. Κωνσταντίνου τοῦ

⁶) Οὕτως ἀντι: δι ο λ υ τ ρ ῶ ν.
⁷) Εἰς τοῦτο ἔγραψα τὸ προδήλιος ἡμαρτημένοι: ἐν τῇ β ὁ γ φ.
⁸) Οὕτω διώρθωσα τὸ διεστραμμένον: τοῦ τῶν πρὸ τοῦ σ π α θ ῆ ρ ἄ τ ω ν ὅπερ ὀρθῶς γράφεται κατωτέρω.
⁹) Ὅρα τὴν εἰς τὸ προηγουμένον Χρυσόβουλλον σημείωσιν ἀριθ. 4.
¹⁰) Καφαλητίων (σχηματισμὸς κατὰ τὸ Λατιν. Capitatio), τὸ ἐπισηματικὸν τέλος, ὃ καὶ αὐτὰ ἐστὶ τὰ βρέφη ἐπέλουν ἐπὶ Λέωντος τοῦ Ἰσαύρου, ἅμα γεννηθέντα: «Προετίθειν ἐποπτεύειν τε καὶ ἀναγράφουσαι τὰ τικτόμενα βρέφη, πρὸς τὸ ἀπαυτεῖσθαι τῶν λεγόμενων κεφαλητίων» [Κεδρ. σελ. 437].
¹¹) Ἐξεβρυχέιναι δοκεῖ ὁ σύνδεσμος.
¹²) ἴσως ἐγγράφητο: ἐν τ ε ὕ θ ἐ ν τ ε ὁ δ ὄ ν α ι καὶ λ ὄ π α ι.
¹³) Προσθετίον νομίζω τὴν πρόθεσιν.
¹⁴) Κάνταῦθα: δι ο λ υ τ ρ ῶ ν.
¹⁵) Τὸ ἀντίγραφον: α ὗ τ ῶ.
¹⁶) Ὡσαύτως: τ ῶ ν χ ρ ὀ ν ῶ ν.
¹⁷) Γραπτίον ἴσως: καὶ δ ι α τ ρ α ν ο ῖ.

Μονομάχου, τοῦ κυροῦ Ἰσρακίου τοῦ Κομνηνοῦ, κυροῦ Αἰογένους τοῦ Ῥωμανοῦ, ¹⁸ [καὶ] κυροῦ Μιχαὴλ τοῦ Δούκα, θεσπίζουσιν τὸ ἐνδύναμον ἔχειν κατὰ πάντα, καὶ ἐνεργεῖν τὰ τοιαῦτα, καὶ ὡς παρ' αὐτῆς τῆς βασιλείας μου ἐκφωνηθέντα τε καὶ δρισθέντα, οὕτως ἰσχύειν καὶ τὸ ἐνδύναμον ἀποφέρεισθαι. Διὸ παρεγγυώμεθα καὶ πάντας ἐξασφαλιζόμεθα ἀπὸ τε τῶν κατὰ καιροῦς σακελλαρίων, γενικῶν καὶ στρατιωτικῶν λογοθετῶν, τῶν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας σακελλῆς καὶ τοῦ Βεστιαρίου, οἰκονόμων τῶν εὐαγγῶν οἰκῶν, τῶν ἐπὶ τῶν οἰκ[ε]ιακῶν καὶ τῶν ἐφόρων καὶ τῶν βασιλικῶν κουρκατοριῶν, εἰδικῶν, γηροτρόφων, τῶν ἐπὶ τοῦ θεῖου ἡμῶν ταμείου τοῦ Φύλακος, κουρκατόρων τοῦ οἴκου τῶν Ἐλευθερίου, καὶ τῶν Μαγγάνων, οἰκιστικῶν, καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦς πρωτονοταρίων, χαρτουλαρίων καὶ βασιλικῶν νοταρίων ἔτι δὲ δομestikῶν τῶν σχολῶν, κατεπάνω, στρατηγῶν τῆς Χίου καὶ τῶν ἀγτιπροσωπούντων αὐτοῖς ταξιαρχῶν, τουρμαρχῶν, μεραρχῶν, χαρτουλαρίων τοῦτε δρόμου καὶ τῶν θεμάτων, κομητῶν τῆς κόρτης, ¹⁹ δομestikῶν τῶν θεμάτων, δρουγγαροκομητῶν, πρωτοκεντάρχων, βασιλικῶν τῶν κάστρων, καστροφυλάκων, καστροκτιστῶν, βεστιαριῶν, μανδατόρων πρέσβεις ἀγόντων ἢ ἐξορίστους ἢ ἐθνικούς, ἢ κατὰ τινα ἄλλην χρεῖαν διερχομένων, ²⁰ προελευσιμαίων βασιλικῶν καὶ λοιπῶν ταγματικῶν καὶ θεματικῶν ἀρχόντων πρὸς τούτοις κριτῶν, ἐποπτῶν, ἀναγραφῆων, στρατευτῶν, βασιλικῶν [ἐπιθροῶπων] ²¹ εἰς τινὰς δουλείας ἀποστελλομένων, πρωτονοταρίων, νοταρίων, συνωναρίων, ²² ὠρεικρίων, ²³ τοποτηρητῶν, παραφυλάκων, καὶ πντὸς ἑτέρου δουλείᾳ τοῦ κοινοῦ μεταχειριζομένου, τοῦ μηδένα τῶν ἀπάντων ἐν οἰωδήποτε χρόνῳ, καθ' οἷονδήτινα τρόπον, ἐξοικισθῆναι προφάσεως ἐπ' ἀδείας ἔχειν ἀθετεῖν τι τῶν παρὰ τῆς βασιλείας μου διωρισμένων καὶ ἀναγεγραμμένων ἐνταῦθα, ὡς βεβηκίου καὶ ἀσφαλοῦς τυγχάνοντος τοῦ παρόντος ἡμῶν εὐσεβοῦς Χρυσοβούλλου ΣΙΓΙΑ[Λ]ΙΟΥ, γενομένου κατὰ τὸν ΙΟΥΝΙΟΝ μῆνα τῆς Β' ΙΝΔΙΚΤΙΩΝΟΣ, ἐν ἔτει ςφϛ', ²⁴ ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόβλητον ὑπεσημῆνατο κράτος. †

† ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΤΩ ΘΕΩ ΠΙΣΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΡΩΜΑΙΩΝ Ο ΒΟΤΑΝ[Ε]ΙΑΤΗΣ †

¹⁸) Προσθετίον οἶμαι τὸν σύνδεσμον.
¹⁹) Τὸ ἀντίγραφον: κ ο ὄ ρ τ η ς.
²⁰) Ὡσαύτως: δ ι ε ρ χ ο μ έ ν ο υ ς.
²¹) [Ἰδε τὴν εἰς τὸ Β' Χρυσόβουλλον σημείωσιν ἀριθ. 18.
²²) Τὸ ἀντίγραφον κάνταῦθα: σ υ ν ν ο τ α ρ ί ω ν. Καὶ ὅρα μοι τὴν εἰς τὸ Β' Χρυσόβουλλον σημείωσιν ἀριθ. 19.
²³) Ὡσαύτως: ὀρεικρίων.
²⁴) Σωτηρίῳ 1079.

Ζ'.
 Μιχαὴλ Παλαιολόγου Χρυσόβουλλον περὶ πάντων τῶν μετοχιῶν τῆς Μονῆς.

† Τὸν ζῆλον ἐκ τῶν προδειγμάτων φασὶν ἔχειν τὴν κίνησιν προηγεῖται δὲ ταύτης ἐπαινετὴ διάθεσις τῆς ψυχῆς, ἐπιτήδειον ἔχουσιν πρὸς τὴν κίνησιν συμπέφυκε γὰρ τοῖς ἔξωθεν τὰ ἐντὸς, καὶ τὴν συν-οικον κατάστασιν διεκφέρει ἢ πρὸς τὰ ἔξω ῥοπή· εἴτι δὲ τούτων οὐ συνέλθει, βλάπτει τὴν τελειότη-τα, ὡς τῆς συνδρομῆς τῶν ὅλων συντελεστικῆς οὐσης τῆς καταστάσεως. ¹ Ἄλλ' εἰς [τί] ² ταῦτα τῆ βασιλείας μου λέλεκατι; Ὁ τιμωτάτος καθηγούμενος τῆς κατὰ τὴν νῆσον Χίον διακειμένης περιωνύμου μονῆς τῆς ὑπεργίας Θεοτόκου, τῆς οὕτω πως ἐπονομαζομένης Νέξ, ζῆλον ἐξήλωσε τῇ τε πολιοῦχῳ τῆς κατ' αὐτὸν μονῆς πνυπεράγνῳ Δεσποίνῃ ἡμῶν καὶ Θεομήτορι, καὶ δι' αὐτῆς τῷ ταύτης Γίῳ καὶ Θεῷ, ᾧ τὰ κατὰ μέρος ἀνάγονται ἀγαθὰ ³ ἐξήλωσε δὲ, ἀπὸ μὲν τῶν ἐκτὸς παραδειγμάτων ἠργημένος ἢ κινήσει, ὅσα πολ-λά διὰ τῆς χάριτος τοῦ βασιλεύσαντος αὐτὴν ⁴ Χριστοῦ ἢ βασιλείας μου τετελειώκεν ἀπὸ δὲ τῶν ἐν-τὸς, ὑπὸ τῆς ἀγαθῆς ἐλπίδος ὀρμηθεὶς καὶ τῆς χρη-στῆς εὐνοίας αὐτοῦ. Διὰ δὲ πάντα ⁵ καὶ κατ' ἐπίγνω-σιν ὁ ζῆλος αὐτοῦ, καὶ ἡ μίμησις τούτου, ⁶ κατ' εὐ-νοίαν καὶ εὐγνωμοσύνην καὶ ⁷ ἐνδιάθετον. Ἐπεὶ οὖν ἡ βασιλεία μου ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῆς θείας ἐλπίδος ἐδραζομένη, καὶ ἔνεκεν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς πρῶτη-τητος, εἰποῦν τῆς ἀγαθωσύνης καὶ τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἐντεινεσθαι καὶ κτενοδοῦσθαι καὶ βασιλεύειν ⁸ πιστεῦσασιν καὶ ἐκ τοῦ Θεοῦ δίκαιον κρίνουσιν τῆς ἀποκακιστάσεως ἀρξασθαι, ταῖς ἐκασταχοῦ μοναῖς Χρυσοβούλλου Λόγου ⁹ αὐτῆς ἐπεθράβευσεν, τοῖς γεγονόσι παραδείγμασι κεκρημένος, ἢ πεπει-σμένος τῇ ἔνδον εὐνοίᾳ, ὡς οὕτως ἔπται αὐτῷ, ἐξ ἀμφοτέρων τούτων εἰς τὸν ζῆλον κατέστη καὶ ζη-λώσεως, τῆς βασιλείας μου ἐδεήθη τῶν ἴσων τοῖς ἄ-λοις τυχεῖν ὥστε δηλαδὴ διὰ Χρυσοβούλλου τῆς βασιλείας μου ἐπικυρωθῆναι τὰ κατὰ τὴν μονὴν

¹) Διεφθαρμένην οἶμαι τὴν γραφὴν ταύτην καὶ ἴσως ἐγγράφητο ἐν τῷ ἀρχαιότυπῳ: τῆ κ α τ α σ τ ἄ σ ε ι.
²) Προετίθεικα τὸ ἐξεβρυχέιναι πάντως ἐρωτηματικῶν τοῦτο.
³) Ἐλλειπὸς δοκεῖ ἄπαν τὸ χωρίον τοῦτο.
⁴) Διεφθάρται προφανῶς ἢ γραφὴ καὶ ἴσως ἐγγράφητο: τ ο ὕ β α σ ι λ έ ω ς τ ῶ ν π ἄ ν τ ω ν. Πλὴν ἀλλὰ καὶ οὕτως οὐκ ἔβρωται τὸ χωρίον ὅλον.
⁵) Γραπτίον ἴσως: τ α ὗ τ α.
⁶) Γραπτίον ἴσως: τ ο ὕ τ ω ν.
⁷) Ἐξεβρυχέιναι πάντως τὸ οἰκείον τῷ ἀκολουθοῦντι ἐπιθέτω εὐ-σιαστικῶν.
⁸) Παρὰ τὸ ψαλμικὸν [ΜΔ', 5].
⁹) Τὸ ἀντίγραφον: Χ ρ υ σ ο β ο ὕ λ λ ο υ ς λ ὄ γ ο υ ς.

πάντα ⁴⁰ τὰ προζόντα αὐτῇ δίκαια, ὡς [ἀν] ἀνενοχλήτως ταῦτα κτερεῖ ⁴¹ καὶ πικρὸς ἀνωτέρου δικαιοσύνης.

Ἡ βασιλεία μου τοῖνον τὸ ἄξιον ποιούσα καὶ τῷ Ζήλῳ καὶ τῇ τούτου εὐνοίᾳ, καὶ τῇ πανυπεράγῳ Θεομήτορι, καὶ δι' ἀπάντων τούτων τῷ Θεῷ ἀφοσιούσα τὰ κ[α]θήκοντα, τὸν παρόντα Χρυσόβουλλον ΛΟΓΟΝ αὐτῷ ἐπιχορηγῶν δι' οὗ καὶ διορίζεται κατεχεῖν τὴν ῥηθείαν. Νέαν μονὴν τῆς πανυπεράγῳ Θεομήτορος καὶ δεσπόζειν κατὰ κυριότητα καὶ αὐθεντίαν τὰ προσκαρμόσαντα αὐτῇ δίκαια, ὁθενδήποτε καὶ ὅπως δῆποτε καὶ παρ' ὁποιοῦδήτινος προσώπου προσκυρωθέντα καὶ παρ' αὐτῆς ⁴² δεσποζόμενα καὶ κατεχόμενα. Ἐπικυροῦ γὰρ ἡ βασιλεία μου τῇ δυνάμει τοῦ παρόντος Χρυσόβουλλου ΛΟΓΟΥ αὐτῆς πάντα τὰ προζόντα, πικλιγενῆ καὶ πρόσφατα δικαιομάτα, ἐφ' οἷς κέκτηται ἅπανσι, καὶ διὰ τούτων τῶν κτημάτων αὐτῆς καὶ τῶν πραγμάτων κυρίαν καὶ ἀπαρασάλευτον αὐτῇ περιποιεῖται τὴν δεσποτείαν ἢ καὶ ῥητῶς τῷ παρόντι Χρυσόβουλλῳ Λόγῳ τῆς βασιλείας μου ἐγκαταγράφονται:

Οἰκήματα ἐντὸς τοῦ κάστρου, περιβόλια, ἐρειποτόπια, λοετρὰ δύο, καὶ ἐκκλησία ἡ οὕτω πως ἀνομαζόμενη τὸ πολιτικόν. Ἐτέρη ἐκκλησία ἡ Παντοδύναμος μετὰ τῆς περιοχῆς αὐτῆς. Ἐτέρα ἐκκλησία ὁ Ἅγιος Νικόλαος μετὰ τῆς περιοχῆς αὐτοῦ. ⁴³ Αἱ ἀποθήκαι, αἱ πλησίον οὐσαι τῆς θαλάσσης, καὶ οἱ δύο δουλευτοπάροικοι οἱ ἐν τῷ Ἐμπορίῳ προσκατήμενοι, ὃ τε Νικόλαος ὁ Εὐρυπώτης καὶ Γεώργιος ὁ Κάμπος. Μετόχιον εἰς τὸν κάμπον, τὸ εἰς τὰ Νεώνητα ⁴⁴ δικαίμενον, μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸ ἀροσίμου γῆς, τῆς ὅπουδῆποτε δικαίμενης, καὶ τῶν ὀπωροφόρων δένδρων ἐλαίων τε καὶ ἀλλοίων. Κῆπος ὁ λεγόμενος Πλατάνιον, μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸν ὑπέργου γῆς καὶ νομαδικίας, καὶ τῶν κληματοφόρων δένδρων, καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ Κοδράτου ⁴⁵ ἐξωνισθέντων παρὰ τῆς μονῆς, καὶ τῶν ἐκεῖσε προσκαθημένων δουλευτοπαροίκων τεσσάρων, οὓς ἔχει καὶ διὰ πρακτικοῦ ⁴⁶ ἡ μονή. Ἐτερον μετόχιον οἱ Ἅγιοι Τεσσαράκοντα, μετὰ τῆς περιοχῆς αὐτοῦ πάσης, καὶ τῶν περιελθόντων αὐτῇ ἀπὸ τῶν Χειλάδων. Τὰ περίξ τῆς μονῆς ἀγρίδιαι, ἧγουν Ἡ Ακρίτα, μετὰ πάσης τῆς ἀρχῆθεν αὐτοῦ περιοχῆς καὶ διακρατήσεως. Ἐτερον μετόχιον

⁴⁰ Γραπτὸν ἴσως: καὶ ἐπὶ αὐτῶν.
⁴¹ Προσέθηκα τὸ ὑποθετικὸν μῆριον τρέψας ἅμα καὶ τὴν ἐριστικὴν εἰς εὐκτικὴν, ἵνα ὁ λόγος ὑποθετικὸς ἀπαρτισθῇ, ὡς ἀπαιτεῖται.
⁴² Ἐμαρτημένως ἐγγράφω: αὐτὸς ὁ ἴσως.
⁴³ Γραπτὸν ἴσως: αὐτὸς ὁ ἴσως.
⁴⁴ Τὰ νῦν λεγόμενα Νεώνητα.
⁴⁵ Οὐκ ἄσκατον ὅπως δοκεῖ τὸ τοιοῦτον ὄνομα τῶν Μαυροκερδάτων ἐπιφανοστάτων γένει, ἐκ Χίου ἢ γνωστῶν, ἔλκοντι τὴν καταγωγὴν.
⁴⁶ Τὸ ἀντιγράφω: διὰ πρακτικῶν οὐδ'.

ἡ Ἁγία Τριάς, μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸ πάντων. Ἐτερον μετόχιον τὸ κατὰ [τὸ] ⁴⁷ Γεροντεῖον, μετὰ πάσης τῆς περιοχῆς αὐτοῦ καὶ διακρατήσεως, καὶ μέχρι τῶν Κωμάρων δίκαιουμένης. Ἐτερον ἀγρίδιον Ἡ Πλάτανος, μετὰ τῆς αὐτοῦ ὑπέργου γῆς, καὶ μέχρι τοῦ Ἰδροποσίου καὶ τοῦ Κοχλίου περιοριζομένης. Τόπος νομαδικαῖος, μετὰ τῶν σπηλαιῶν καὶ τῆς Φιλαντρίας. Μετόχιον τὸ εἰς τὴν Χαλαζουσίαν δικαίμενον, μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ δύο ἐκκλησιῶν, τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Ἰσιδώρου καὶ τῆς ὑπεράγῳ Θεοτόκου τῆς Πλουμαριώτισσας, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὰ χωραφίων καὶ τόπων, ὅπουδῆποτε δικαίμενων, δένδρων ὀπωροφόρων καὶ σκηνῶν. Χωράφια τὰ εἰς τὰ Δότια, οἷα καὶ ὅσα εἰσὶ. Μετόχιον τὸ Συκέου, μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸ ἀροσίμου γῆς καὶ νομαδικίας, καὶ πάσης τῆς ἀρχῆθεν αὐτοῦ περιοχῆς καὶ διακρατήσεως. Εὐκτήριον ἡ ἁγία Ἀναστασία, μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὴν παροίκων δύο, οἱ προσκαθημένοι εἰς τὴν Χαλαζουσίαν μετὰ τῶν παιδῶν αὐτῶν. Χωράφια τῶν Κολοφούντων, μετὰ τῶν ἐλαϊκῶν δένδρων. Μετόχιον τῶν Σιδερούντων, μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸ ἐλαϊκῶν δένδρων καὶ ὀπωροφόρων, καὶ πάσης τῆς ἐξω περιοχῆς καὶ διακρατήσεως. Χωράφια περιελθόντα τῇ μονῇ ἀπὸ τοῦ Πολυκρασῆ. Πάροικοι οἱ προσκαθημένοι εἰς τὸ μετόχιον τῶν Σιδερούντων ὧν ὁ μὲν εἰς Ἰωάννης ὁ Εὐπραγιώτης μετὰ τῶν παιδῶν αὐτοῦ ἐνυπόστατος, καὶ οἱ ἕτεροι δύο ἀνυπόστατοι. Μετόχιον ὁ ἅγιος Γεώργιος, τὸ ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἀγγέλου δικαίμενον, μετὰ ⁴⁸ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ πάντων, καὶ τῶν περιελθόντων αὐτῷ ἀπὸ δωρεᾶς καὶ ἐξ ἀγορασίας καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὸ μυλωνος. Ἐτερον μετόχιον τὸ Καρδαμύλιον, μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸ ἀροσίμου γῆς καὶ νομαδικίας, τῆς βρύσεως καὶ πάντων τῶν περὶ αὐτὸ, σὺν τοῖς οἰκήμασι τοῦ πύργου καὶ τῷ μυλῶνι. Μετόχιον τὸ ἐξκαλειφθὲν ὑπὸ τῶν κουρσάρων, τὸ οὕτω πως ἐπιλεγόμενον Τευθίν, μετὰ τῆς ἐξαρχῆθεν αὐτοῦ περιοχῆς καὶ διακρατήσεως, τῶν Περσῶν Χωράφια τὰ δικαίμενα εἰς τοῦ Ἀρογέτου, καὶ εἰς τὸ χωρίον τὸ Πιτυοῦς. Μετόχιον εἰς τὸ Πέραμα, ὁ ἅγιος Εὐστράτιος, τὸ ἐπιλεγόμενον Ἀναχωρίας ὃ περιῆλθε τῇ μονῇ ἀπὸ προσενέξεως τοῦ Εὐδαιμονίτζη ἐκείνου, μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸ ἀροσίμου γῆς καὶ νομαδικίας, καὶ τῶν περιελθόντων αὐτῇ χωραφίων ἀπὸ τε προσενέξεως καὶ ἐξ ἀγορασίας τῆς μονῆς, σὺν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ τιμίου Προδρόμου, τῷ περιελθόντι τῇ μονῇ ἀπὸ τοῦ Βογδάου, μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ συκομωρεῶν. Μετόχιον ὁ ἅγιος Γεώργιος εἰς τὰ Κανάλια, τὸ εἰς τὸ θέμα τοῦ Ἀλμυροῦ καὶ εἰς τὴν κουρκατορίαν τοῦ Βελεστίνου δικαίμενον, μετὰ

⁴⁷ Προσθετέον ἔκρινε τὸ ἄρθρον.
⁴⁸ Περιεῖλον τὸ μετὰ τὴν πρόθεσιν φερόμενον ἐν τῷ ἀντιγράφῳ: πᾶν τὸν, ὅτε δὴ ἐν τῷ οἰκίῳ τόπῳ ὑπάρχον.

τῶν ὑπ' αὐτὸ ἀμπελιῶν, χωραφίων, ὀσπητιῶν, ὀπωροφόρων δένδρων, γῆς τε ὑπέργου καὶ νομαδικίας, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ προσκαθημένων παροίκων. Ἀμπελία καὶ ὀσπητικὰ τὰ ἐν τῷ Ἀλμυρῷ καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ Ἰαλέα περιελθόντα τῇ μονῇ. Καὶ τὰ σανδάλια ⁴⁹ ταύτης, ἅπερ ἔχει ἐξκουσ[σ]εῦμένα ἀπὸ πάσης ἐπιπρείας καὶ ὀχλήσεως, ἧγουν κουμερκίου, ἀγγαρίως καὶ ⁵⁰ παντοίας καὶ τῶν λοιπῶν ζητημάτων.

Τὰ δηλωθέντα τοῖνον κτήματα, μετόχια, προάστεια, ἀγρίδιαι καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς προσκαθημένους παροίκους ἔσται κατέχουσα ἡ τοιαύτη μονὴ τῆς ὑπεράγῳ Θεομήτορος κατὰ ἀναφαίρετον δεσποτείαν καὶ κυριότητα αὐτοδέσποτον, καὶ ἐφ' ἅπασιν ἀδιάσειστον, καὶ ἐπὶ τοῖς γνωσθησομένοις ἀκαταζήτητον, καὶ ἐπὶ τοῖς γνωσθησομένοις ἀνεπίγνωστον. Ἀνα[ρεῖ] γὰρ ἡ βασιλεία μου πᾶσαν προφάσεως παρείσδυσιν ⁵¹ τοῖς ὅπως δῆποτε ἐπιπρεῶσαι καὶ πονηρὰ ἢ ἐνεργοῦσιν ἢ βούλονται, ⁵² ἢ δι' ἐκτυῶν, ἢ δι' ἐτέρων, ἢ τανῦν, ἢ τὰ ὕστερον εἴτι γὰρ εὐρημένον ἐστὶ τοῖς κακουργοῦσιν, ἢ εὐρεθῆσεται, εἴτε ἀγγαρίως ἐπιπρόμα ἢ παραγγαρίως, ἢ ζημίας, ἢ ψωμοζημίας, ⁵³ ἢ καστροκτισίας, ἢ κτεροκτισίας, ἢ σιταρκίας, ἢ πλωτῶν, ἢ κονταράτων, ἢ συ[ν]δοσίας, ἢ ἐξελάσεως, ἢ τοῦ τυχόντος κεφαλαίου, ὀνομαζομένου ἢ ὀνομασθησομένου, ταῦτα πάντα περιαιρεῖ ἡ βασιλεία μου ἀπὸ τῆς τοιαύτης μονῆς ὡς καὶ τῶν ἐπιχειμένων αὐτῇ τριῶν νομισμάτων ⁵⁴ ὑπὲρ τοῦ κεφαλαίου τῆς σιταρκίας, χάριν τῶν ἐξ ἀγορασίας περιελθόντων τῇ τοιαύτῃ μονῇ χωραφίων ἐν τῷ μετοχίῳ τοῦ ἁγίου Εὐστρατίου, ἐκκοφάσης τῆς βασιλείας μου.

Ὅθεν καὶ τοῦ μέλλοντος ἀσφαλιζομένου, οἷς ἡ βασιλεία μου τῷ παρόντι Χρυσόβουλλῳ ΛΟΓΩι αὐτῆς κατοχυροῖ, πρὸς τὴν ἀσφάλειαν τῶν ῥητῶς ἐμπεριελθιμένων ἐν αὐτῷ, καὶ τὰ μὴ ῥητῶς περιω-

⁴⁹ Παρὰ τὴν γνωστὴν σημασίαν, ἐσημαίετο προσέτι ἡ λέξις αὕτη καὶ ἰχθύος εἶδος, καὶ παρὰ Βυζαντινοῖς ποτὴν τὴν πλοῖον (οὐχὶ «φελούσαν καραβίου», ὡς ὁ σοφὸς Βυζάντιος ἐν τῷ κατ' αὐτὸν ἐσημασιώσατο Λεξικῷ: τοῦτο γὰρ ἀντίθρον δοκεῖ τῇ, ἧπερ ἐκ τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ Χρονικοῦ ἐκρησάτο μαρτυρεῖται ταύτη: «Καὶ ὁ εἰς... εὐρέθη θαλῶν αὐτῶν εἰς κάρβιν λεγόμενον σα ν δ ἀ λ ι ν ἐπὶ ὄψιν»). Λέγει δὲ καὶ ὁ Πορφυρογέννητος περὶ τοῦ τοιοῦτου πλοίου: «Ἴνα ἔχη ἕκαστον σα ν δ ἀ λ ι ο ν τὸ κάρτιον αὐτοῦ καὶ τὸ κερτάριον καὶ ἀνά κωπίων ὃ, καὶ τὸ παρακώπιον» [Ἐκθ. τῆς βασιλ. τάξ. σελ. 384]. Σ α ν δ ἀ λ λέγουσι καὶ οἱ Τούρκοι τὴν ἐφοκίδα.
⁵⁰ Πρόδηλον ὅτι ἐξῆρθη τὸ οἰκίον τῷ συμπλεκτικῷ μορίῳ οὐσιαστικῶν ὅπερ ἂν εἴη: β λ ἀ β η ς ἢ λ ὁ μ η ς, καὶ τῶνδε τῶν λέξεων λαμβανόμενων συνήθως ἐν ταῖς τοιαύταις διατάξεσιν.
⁵¹ Οὕτω δεῖν ὤφθη τρέψαι τὸ ἀσύνετον: πα ρ ε ἰ δ η σ ι ν.
⁵² Οὐκ ἐκτὸς ὑποψίας καὶ τὸ χωρίον τῆδε, διὰ τὸ ἐλλειπῆ τὸν λόγον δοκεῖν. Κἂν τις δὲ τῶ: β ο ὕ λ ο ν τ α ι τρέψῃ εἰς τὸ: β ο ὕ λ ο μ ε ἰ ο ι ς, πάλιν ἀθεράπευτος μένει ὁ λόγος.
⁵³ Ἀντικατέστησα τὴν γραφὴν ταύτην (οὕτως ἔχουσιν κἀν τῷ προσκοθέντι μοι Χρυσόβουλλῳ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ), ἀντί τῆς ἐν τῷ ἀντιγράφῳ: ψ ω μ ο ζ η τ ε ἰ α ς.
⁵⁴ Πότερος ἄρα γε, ὁ βασιλικὸς ὑπογραφεὺς ἢ ὁ ἐκ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ ἀντιγράφου ἔγραψε σελαικῶς γρηκῶς ἀγτί αἰτιατικῶς;

ρισμένα, ὡς ἀγνωστα, ἢ ἀνονόμαστα, ἢ ἀνεξέυρετα, προαναίρει ἢ ἀνατρέπει καὶ μὴ ἐπιγνωσθέντα ἢ βασιλεία μου, ὡς ἂν κἀκ τῆς περιποιήσεως τῆς παντελοῦς ἀνενοχλησίας τοῖς μοναχοῖς μισθοῦ δόσις ἐρχεται τῇ βασιλείᾳ μου ὡς ἐβρωμένου καὶ ἀβραγούος καὶ ἀπαρχειρητότου διαμένειν ὀφείλοντος τοῦ παρόντος Χρυσόβουλλου ΛΟΓΟΥ τῆς βασιλείας μου εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα, τῇ χάριτι τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἐπιχειρήσοντος ⁵⁵ κατὰ τι παρασαλεύσαι τὰ διωρισμένα παρὰ τῆς βασιλείας μου, ἢ ὅπως δῆποτε διασεῖσαι ὑφορωμένου, μετὰ τῆς θείας ἀγανακτήσεως, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς βασιλείας μου ὄργην καὶ ἀποστρόφην ἐπὶ τούτῳ, ⁵⁶ καὶ οὕτως ἀπερίτρεπτον ὡς εἴρηται διαμένειν τὸν παρόντα Χρυσόβουλλον ΛΟΓΟΝ τῆς βασιλείας, γεγεννημένον κατὰ μῆνα ΑΠΡΙΑΙΟΝ τῆς ΔΕΥΤΕΡΑΣ Ἰνδικτιῶνος τοῦ ἐξακισχιλιοστοῦ ἐπτακισιοστοῦ ἐξηκαστοῦ ἐβδόμου ἔτους, ⁵⁷ ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόδότητον ὑπεστημῆνατο κράτος. †

† ΜΙΧΑΗΛ ΕΝ ΧΡΙΣΤῶ Τῶ: ΘΕῶ: ΠΙΣΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΡΩΜΑΙΩΝ [ΔΟΥΚΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΜΝΗΝΟΣ] Ο ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ. †

ΤΟ ΑΜΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΜΑΓΔΑΛΗΝΗΣ. (Συνέχ. Ἰδε ἀριθ. 403—406.)

Καὶ λαβοῦσα τὰ τραπεζογραμμᾶτια ἐνέκλεισα αὐτὰ εἰς τὴν ἐπιστολήν. Μετὰ ταῦτα ἐτοιμάσασα ἐν μόνον κιβώτιον μετ' ἀνγκαιότερα ἐνδύματα, ἔλαβον ἐξ ὄλων τῶν πολυτίμων κοσμημάτων μου μ-

⁵⁵ Τὸ ἀντιγράφω: ἐπιχέει ῥήσασα ν τ ο ς.
⁵⁶ Ἐξεβρωμένος ἐστὶν ἐντεθεν τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως.
⁵⁷ Σωτηρίου· 1239. Τὴν μὲν τοῖς Ἰνδικτιῶνα ἐπιταξιμένον εἶσαν ἐν τῷ ἀντιγράφῳ μετέβαλον εἰς δ ε υ τ ε ρ α ν ἀντί ἐ β δ ο μ η ς· δευτέρα γὰρ ἦν ὄντως τῷ ἔτει ἐκεῖνον, ὅπως ἔχει καὶ ἐν τῷ τῆς Πάτμου ἀρχιεπισκοπικοῦ τοῦ αὐτοῦ αυτοκράτορος Χρυσόβουλλῳ (ἀριθ. ΚΒ' τοῦ Γ' Παραρτήματος τῆς Πατριάρχης Βιβλιοθήκης), ἕνα μῆνα μετὰ ταῦτα ἐκδιδόμενον, ἧτοι κατὰ Μάϊον τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Καὶ εἰκοθεν, ὅτι οὐκ ἔχων ὁ ἀντιγραφεὺς διακριτὸν συμβαλεῖν τὸ περίπλοκον καὶ δυσεξέλικτον μονογράμματον τοῦ αυτοκράτορος (οἱ γὰρ βασιλεῖς οἰκίαι χειρὶ ἐσημαίνοντο τὴν τε μῆνα καὶ τὴν Ἰνδικτιῶνα, ὡς περ εἴρηται μοι ἐν ταῖς εἰς τὸ τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ Χρυσόβουλλον σημασιώσεσιν [Πανδ. τόμ. Ιγ', σελ. 49]), ὑπέλαβεν εἶναι ἐβδόμην. Καὶ τοῦτο δὲ τοῦ παρόντος ἀντιγράφου ἀντιπίπτον ἐστὶ τῷ τῆς Πάτμου Χρυσόβουλλῳ, ἧτοι τοῦ αυτοκράτορος ἡ ὑπογραφή, ἐν ᾗ οὐχ ἐβρωται τὰ λοιπὰ αὐτοῦ ἐπωνύμια, δηλαδὴ τὰ: Δ ο ὕ κ α ς Ἀ γ γ ε λ ο ς Κ ο μ ν η ν δ ο ς, ὡς ἐν ἐκεῖνον φέρονται, καὶ δι' ὧν ὑπεγράφητο καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ διάδοχος Ἀνδρόνικος ὁ πρεσβύτερος. Ταῦτα οὐκ ἔγγων προσβέβαιαι ἀγκυλαὶ περικλίσεως.

νον τὸ ὠρολόγιον τῆς μητρὸς μου καὶ τὰ ὀλίγα χρῆματα, τὰ ὅποια εἶχον χάριν ἐλεημοσύνης, ἔκκυσα τὰς ἐπιστολάς καὶ τινὰς σημειώσεις μου, περιήλθον βραδυπατοῦσα τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο, ὅπου ἔζησα τόσον εὐτυχῆς, περιεργαζόμενη περιλύπος πᾶν σκεῦος, πᾶν ἐπιπλόν καὶ ἐπὶ τέλους ἐζήτησα τὸν Πέτρον. Ἔδωκα εἰς αὐτὸν τὸ κιβώτιον, ἀπεχειρέτισα διὰ παντός τὴν οἰκίαν, καὶ ἐλθοῦσα εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Λουίζης εἶδον μικρὰν εἰκόνα τοῦ Ροβέρτου, παριστάνουσαν αὐτὸν ὡς κνηγιόν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἠθέλησα νὰ παραλάβω τὸν θησαυρὸν τοῦτον· ἀλλ' εὐθὺς ἐνόησα ὅτι οὐδὲν ἀνῆκον εἰς αὐτὸν ἀνῆκε καὶ εἰς ἐμέ. Ἐξελοῦσα δὲ ἔφθασα εἰς τὴν θύραν, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχον τὸ θάβρος νὰ ὑπερβῶ ἐνόμιζον ὅτι τὰ βλέμματά του μ' ἐκάλουν, καὶ ὅτι ἠνοιγόμην τὰ χεῖλη του ὅπως προφέρωσι τὸ ὄνομά μου. Ἐλθοῦσα εἰς τὴν αἴθουσαν ἐκάθησα εἰς τὸ θρανίον, εἰς τὸ ὅποιον ἐκαθήμην τὴν προτεραίαν, ὅτε ὁ Ροβέρτος ἐγονυπέτησεν ἐνώπιόν μου. . . καὶ ἐπὶ τέλους ἀνεχώρησα. Εἰς Παρισίους οὐδεὶς μ' ἐπερίμενε· ὁ Πέτρος ἔφερε πλησίον μου ἄμαξαν, καὶ ἐνῶ ἠτοιμάζετο ν' ἀναβῆ καὶ αὐτός·— Ἰπαγε, εἶπον, ὅπου θέλεις, ἐγὼ δὲν θὰ ὑπάγω εἰς τὴν οἰκίαν μας. Αὐτὸς δὲ ἀτενίσας με ἀπορῶν— Ποῦ λοιπὸν, ἠρώτησεν, ἐπιθυμεῖτε νὰ σὰς ὀδηγήσῃ;

— Εἰς Saint-Roch, ἀπεκρίθη χωρὶς κἄν νὰ σκεφθῶ.

Ἡ ἄμαξά ἐκινήθη, αὐτὸς δὲ ἰστάμενος ἀπολελιθώμενος τὴν παρηκολούθει διὰ τοῦ βλέμματός.

Μόλις ἐτράπημεν εἰς ἄλλον δρόμον καὶ διάταξα τὸν ἡνίοχον νὰ μὲ ὀδηγήσῃ εἰς τὸν σταθμὸν τῆς Λύρηλιας, ὅθεν μετέβην εἰς Βρετανίαν. Ἀμηχανοῦσα δὲ τί νὰ πράξω, ἀπεφάσισα νὰ καταφύγω προσωρινῶς εἰς τὴν μικρὰν οἰκίαν τῆς La Roche-Yvon τὴν ὁποίαν μοὶ ἐχάρισεν ἡ Λουίζα ἐν κειρῶ τοῦ γάμου τῆς. Καὶ μὲν δὲν ἐθεώρουν αὐτὴν ἐδικήν μου, διότι μετὰ τῶν πολυτίμων κοσμημάτων τὰ ὅποια μοὶ εἶχε χαρίσει ὁ θεὸς μου ἀφῆκε ἐπίτηδες καὶ τὰ ἔγραφα τῆς ἰδιοκτησίας, ἀλλ' ἐπεθύμουν νὰ ὑπάγω εὐθὺς μακρὰν ἐκείνων ἀφ' ὧν ἐχωρίσθην, καὶ νὰ σκεφθῶ ἐν τοσοῦτῳ περὶ τοῦ μέλλοντός μου. Ἦμην δὲ πολὺ ἡσυχωτέρα ἢ πρὶν, διότι ἠσθάνομην τὴν ἀδικίαν ἢ ὑπερήφανον καρδίαν μου διεμαρτύρητο καὶ τὸ μέγεθος τῆς τιμωρίας μοὶ ἐδίδο δραστηριότητα. Καὶ ἐμελλε μὲν νὰ παλαίσω πρὸς τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν ἐρημίαν μου· ἀπέναντι ὅμως τῆς ἠθικῆς πάλης, ἥτις μὲ κατεβίβρωσκε καθ' ἡμέραν, ἡ ἐνεστῶσα μοὶ ἐφαίνετο εὐκολωτάτη. Ἐνόμιζον ὅτι ἀπέσεισα ζυγὸν, καὶ ἀπεκοιμήθην ἡσύχως, ἕως οὗ ἐφθάσαμεν εἰς Νάντην· ἐκεῖθεν δὲ ἀναβῶσα εἰς ἄλλο ὄχημα ἀπῆλθον εἰς La Roche-Yvon. Ψιλὴ βροχὴ ἐπιπτε καθ' ὅλην τὴν πεδιάδα καὶ ὁ ὀρίζων ἦτο σκοτεινός· ὁ ἡνίοχος ἐπιθύριζε μελαγχολικὸν ἄσμα καὶ ἡ νύξ ἤρχετο ταχέως.

Ἡ ἐπιστάτρια δὲν ἠθέλησε ν' ἀνοιξῆ ὅτε ἐφθάσαμεν, καὶ ἐπειδὴ ἦτο κωφὴ, δὲν ἐνόει οὔτε ποία ἦμην. Καὶ ἂν ὁ ἡνίοχος δὲν ἔσπευδε νὰ φέρῃ ἀπὸ τοῦ μαγειρείου φῶς, ἠθελον διατρέψῃ ἐτι πλέον εἰς τὸ κτώφλιον. Τέλος πάντων μὲ ἀνεγνώρισε, καὶ ἠσθάνθη τόσην χαρὰν, ὥστε ἠπόρει πῶς νὰ μὲ ὑποδεχθῆ. Εἶπον πρὸς αὐτὴν ὅτι ἦμην ἀσθενής, ὅτι εἰρχόμην ὅπως ἀναλάβω τὴν ὑγείαν μου καὶ ὅτι ἐπεθύμουν νὰ μὴ εἶπῃ εἰς μηδένα τὸ ὄνομά μου.

Ἐνῶ δὲ αὐτὴ ἀναβῶσα ἠτοιμάζετο τὸ δωμάτιόν μου, ἐγὼ, καθήτησα εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἐθέρμυνον τὰ ὑγρά μέλη μου. Μετ' ὀλίγον ἀνέβην καὶ ἐγὼ. Ὁ κοιτῶν ἦτο εὐρύχωρος, εἶχε δύο παραθύρα ἐπὶ τοῦ κήπου, καὶ ἦτο περιεστοιχισμένος ὑπὸ δράνας τόσον στενωῶς, ὥστε καὶ κατὰ τὴν ἐλαχίστην πνοὴν τοῦ ἀνέμου συμπαρετρίβοντο καὶ ἐφαίνοντο θέλοντα νὰ εἰσδύσωσι τὰ κλαδία. Δυστυχῶς δὲν ἐδυνήθη νὰ κλείσω τοὺς ἔφθαλμούς, διότι ἐπεκράτει ὑγρασία εἰς τὸ πρὸ πολλοῦ ἀκατοίκητον ἐκεῖνο δωμάτιον, τὸ δὲ σκότος καὶ ἡ ἀπομόνωσίς μου μ' ἐφόβιζον. Ὁ ἄνεμος, πνεύσας σφοδρῶς, εἰσῆρχετο διὰ τῆς μεγάλης ἐστίας καὶ ἔσειε τὰ βρέξα παραπετάσματα τῆς κλίνης μου· οἱ συριγμοὶ τοῦ μ' ἐνέπνεον τρόμον, ὥστ' ἐνόμιζον ὅτι ἐκλαίει τις πλησίον μου.

Τέλος πάντων ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα, ἀλλὰ βροχερὰ καὶ μελαγχολικὴ ὅπως καὶ ἡ προτεραία. Παρατηρήσασα διὰ τοῦ παραθύρου εἶδον ὅλος ὀμιχλώδη τὸν ὀρίζοντα καὶ σκοτεινόν. Ἐπεσα λοιπὸν ἐκ νέου εἰς τὴν κλίνην μου καὶ παρεδόθην εἰς λυπηρὰς σκέψεις, ἕως οὗ ἡ ἐπιστάτρια εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνά μου. Ἐνδυσθεῖσα ἐξῆλθον τῆς οἰκίας, ἀμέσως ὅμως ἐπανῆλθον διὰ τε τὴν βροχὴν καὶ τὸν πολὺν βόρβορον. Τότε ἠθέλησα ν' ἀναγνώσω, ἀλλὰ τὸ βιβλίον ἐπιπτεν ἀπὸ τῶν χειρῶν μου. Ποῖον ἄρα ἦτο τὸ μέλλον μου; ἦμην ὅλος ἀπορῶς, καὶ ἐπροτίμων ν' ἀποθάνω παρὰ νὰ προστρέξω εἰς τὸν θεὸν μου. Ἀλλ' οὐδ' εἰς ἄλλον τινὰ ἠθελον νὰ καταφύγω, ἐπιθυμοῦσα νὰ κρύψω τὰ διατρέξαντα. Ἄλλο ἄρα δὲν ἔμενε παρὰ ἐργασία. Εὐτυχῶς εἶχον θάβρος· ὅτε ὅμως τὸ ἐσπέρας εὐρέθην πάλιν μόνη εἰς τὸν μέγαν μου κοιτῶνα, ὅτε ἐστρεψα τὸ βλέμμα περὶ ἐμὲ καὶ εἶδον ὅτι ἦμην ἐγκαταλειμμένη ὑπὸ πάντων ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἠγάπων, ὅτε ἀνεπόλησα ὅτι ἐφ' ὅλης μου τῆς ζωῆς θὰ εἶμαι ἐρημος, ἐβυθίσθην εἰς ἀνεκδιήγητον ἀθυμίαν. Ἐκαθήμην συνεσταλαμμένη παρὰ τὴν ἐστίαν καὶ ἐβλεπον ἀνερχόμενον τὸν καπνὸν, ἐνῶ ἡ βροχὴ ἐμάστιζε τὰ δένδρα καὶ ἐσύριζε τῆς θαλάσσης ὁ ἄνεμος.

Ἡ ἐπιστάτρια θὰ ἐκοιμάτο βεβαίως πρὸ πολλοῦ, διότι ἡ ὥρα ἦτο προκεχωρημένη· ἀλλὰ μετὰ τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς βροχῆς ἤχησεν ἀσθενῆς τις κρότος, καὶ ἀκροασθεῖσα καλῶς ἤκουσα αὐτὸν ἐκ νέου ὡς

μοίχε πρὸς βήματα ἀνθρώπου ὑπὸ τὸ παράθυρόν μου. Τίς ἄρα ἦτο τὴν ὥραν ἐκείνην; χωρὶς τις βεβαίως, ἀργοπορήσας καὶ κινδυνεύων μετὰ τῆς θυέλλης. Πλησιάζασα εἰς τὸ παράθυρον ἐπροσπάθησα νὰ ἴδω τι εἶ δυνατόν μετὰ τοῦ τρομεροῦ ἐκείνου σκότους. Ἐν τοσοῦτῳ ἤκουσα κρούμενον ἐν τῶν παραθύρων τοῦ προσγείου κτώματος, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀκούσῃ ἡ ἐπιστάτρια, ἥτις ἐκοιμάτο εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἠνοιξα τὸ παράθυρον καὶ ἐκυσά τὴν κεφαλὴν κύματα βροχῆς· ἔπεσαν κατ' ἐπάνω μου, καὶ σφοδρῶς ἄνεμος εἰσδύσας ἔσθεσε τὸ φῶς. Ἐνῶ δὲ ἐπροσπάθουν νὰ τὸ ἀνάψω, ἡ περὶ τὴν οἰκίαν ἄμπελος ἐσειετο μετὰ βίας· καὶ στραφείσα εἶδον ἀνθρώπον εἰσπηδήσαντα θαρραλέως καὶ σταθέντα ἐνώπιόν μου. Ἀφείσα δὲ φωνὴν ἐγονυπέτησα καὶ ἔτεινα πρὸς αὐτὸν τὰς χεῖρας, διότι τὸν ἀνεγνώρισα ἂν καὶ κατέσταζεν ὄλος. Αὐτὸς δὲ κλείσας τὸ παράθυρον μὲ ἀνεσήκωσε, μ' ἔφερε πλησίον τῆς ἐστίας καὶ εἶπε—

— Μὴ φοβέσαι· εἰμ' ἐγὼ. Σὲ ἤρα, Μαγδαληνή· καὶ ὄλος ὁ κόσμος ἂν χαλάσῃ δὲν θὰ χωρισθῶμεν πλέον.

— Ροβέρτε! πῶς ἦλθες; Ποῖος σὲ εἶπε νὰ ἐλθῆς; ὁ θεὸς μου;

— Ἄλλ' αὐτὸς, σείων μόνον τὴν κεφαλὴν, ἐσιώπα.

— Μήπως συνέθετι δυστύχημα; ἠρώτησα ἐκ νέου ἀνεγερθεῖσα κάτωχρος· ἡ Λουίζα . . .

— Ἀλλὰ δὲν ἐδυνήθη νὰ προχωρήσω.

— Μὴ ταραττεσαι, ἀπεκρίθη τέλος πάντων· οὔτε ὁ θεός, οὔτε ἡ ἐξαδέλφη σου τρέχουν κίνδυνον . . . ἀνεχώρησα διὰ νὰ σὲ ἐνταμώσω. Ἀφῆκα διὰ παντός τὴν οἰκίαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν σ' ἐδίωξαν.

— Ἀδύνατον! ἀνέκραξα, μὲ ἀπατάς . . . Πρέπει νὰ ἐπιστρέψῃς ἀμέσως. Δὲν ἐννοεῖς ὅτι μὲ καταστρέφεις; Ὁρίσθην εἰς τὸν θεὸν μου· νὰ μὴ σ' ἐξαπατῶ πλέον· ποῖος σὲ εἶπε; . . .

— Ἄ! πόσον ὀλίγον ἀγαπᾷς, Μαγδαληνή! ὑπέλαβεν ὁ Ροβέρτος. Ἐρχομαι νὰ σὲ παρηγορήσω, καὶ σὺ ἀπαιτεῖς νὰ ἐπιστρέψω!

— Πλὴν, Ροβέρτε, ὠρίσθην, ὠρίσθην ν' ἀποθάνω . . . Καὶ εἶθε ν' ἀπέθνησκαι! Ὁ θεὸς μου θὰ μὲ καταρασθῆ ἂν μάθῃ ὅτι εἶσαι ἐδῶ . . . Καὶ ἡ Λουίζα!

— Ὁ θεὸς σου ἔκοψε μόνος τοὺς δεσμούς, οἱ ὅποιοι μὲ συνέδεον μὲ τὴν κόρην του. Ποτὲ δὲν θὰ τὸν ἴδω πλέον!

— Θεέ μου! καὶ ἡ Λουίζα;

— Ἡ Λουίζα ἐπανέλαθεν ἐπιπόνως· ὁ Θεὸς ἡξεύρει ὅτι ἐπεθύμουν νὰ μὴ τὴν λυπήσω. Ἠξεύρεις καὶ σὺ ὅτι χάριν αὐτῆς ἐπροσπάθουν νὰ καταπνίξω τὴν πρὸς σὲ ἀγάπην μου· ὁ πατὴρ τῆς ὅμως σὲ μὲν ἐδίωξεν, ἐμὲ δὲ ἐξέβρισε . . . Δὲν ὑποφέρω καὶ νέας ὑποψίας. Ὁ θεὸς σου ἐξέβρισε με μὲ ἀπέδωκε τὴν ἐλευθερίαν μου, καὶ ταύτην ἤλθα φέρων σε.

Ἐγὼ δὲ ἤκουον ἐμβρόντητος. — Πόσον εἶσαι ὠχρά, Μαγδαληνή! Ὅποια ἀλοιώσις ἐντὸς ὀλίγων ὥρων! Ἄφες με νὰ σὲ ἀτενίσω, ν' ἀσπασθῶ τὰς χεῖράς σου. Δὲν θὰ χωρισθῶμεν πλέον· τὸ ἐννοεῖς; Ἡ εἰμαρμένη, ἡ θεῖα πρόνοια, αὐτὸς ὁ Θεὸς μᾶς ἐνόησε ἐναντίον τῆς θελήσεως τῶν ἀνθρώπων, ἐναντίον τῆς ἰδίης ἡμῶν θελήσεως.

— Μὴν ἀνακατώνεις, Ροβέρτε, τὸν Θεὸν καὶ τὰ ἀνόητα πάθη μας. Τί μὲ λέγεις νὰ ζήσωμεν καὶ ν' ἀποθάνωμεν μαζῆ; Δὲν ἐννοεῖς ὅτι τὸ χρέος μου εἶναι νὰ ζήσω καὶ νὰ πάσχω μόνη, καὶ ὅτι ἡ θέσις σου δὲν εἶναι ἐδῶ;

— Πῶς! ἀνέκραξεν· ἐνῶ μᾶς ὑβρίζουν καὶ μᾶς διώκουν, ἐνῶ ἡ τύχη φέρῃ τὸν ἕνα πρὸς τὸν ἄλλον, θέλεις νὰ χωρισθῶμεν; Δὲν ὑπεφέραμεν καὶ δὲν ἐπαλαίσσαμεν ἀρκετὰ; . . . Ὡ Μαγδαληνή!

Εἶπε καὶ καθήσας πλησίον μου μοὶ διηγήθη τὰ μετὰ τὴν ἀναχώρησίν μου. Ὁ θεὸς μου κατέπεισε τὴν Λουίζαν ὅτι εἶχον παραφρονήσει; καὶ ὅτι ἀπεποιήθη ν' ἀκολουθήσω τὸν Πέτρον εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐπιστεύθη δὲ εὐκόλως ὁ μῦθος οὗτος, διότι ἀπὸ τινος καὶ ἡ ὑγεία μου ἐπασχε, καὶ παράξενον εἶχον τὴν διάθεσιν. Μαθὼν δὲ παρὰ τῶν ὑπηρετῶν ὅτι ἐπὶ τῆς ἀσθενείας τοῦ Ροβέρτου, εἶχον ἀλληλογραφίαν μετ' αὐτοῦ, χάριν τῆς Λουίζης, ὡς ἐνθυμείται ὁ ἀναγνώστης, ἐπίστευσεν ὅτι ἐκτοτε ἐθυσιάσεν οὗτος καὶ τὰς δύο εἰς τέλη κερδοσκοπικά. Καὶ ἀληθῶς, ἐγὼ μὲν ἦμην πτωχὴ, ἡ δ' ἐξαδέλφη μου πλουσία. Τὴν ὑποψίαν ταύτην διεδήλωσε κατὰ πρόσωπον καὶ τοῦ γαμβροῦ τοῦ· οὗτος δὲ, μὴ καταδεχθεὶς ν' ἀποκριθῆ, ἐξῆλθεν ὑπερήφανος, κατέβη καὶ ἀνεχώρησε χωρὶς κἄν νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα ὑπισθεν. Ἐνῶ δὲ ἐξήρχετο ἰδὼν τὸν Πέτρον, τὸν ἠρώτησε περὶ ἐμοῦ, καὶ ἔμαθε τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὄχηματός· εἰς ὃ εἶχον ἀναβῆ τὴν πρῶταν. Ἰδοὺ πῶς ἀνεκάλυψε τὰ ἔχνη μου, βοηθούμενος καὶ ὑπὸ προαισθήματος. Εἰκοσιτέσσαρας ὥρας μετὰ ταῦτα διευθύνθη εἰς τὴν Βρετανίαν. Ἀλλ' ἂν καὶ δὲν κατώρθωσε νὰ μάθῃ ἀκριβῶς ποῦ ἔκειτο ἡ La-Roche Yvon, οὔτε νὰ εὐρηθῆ ὀδηγὸν, ἐπροχώρησε μόνος μετὰ τῶν σκότους, καὶ βράχων, καὶ ἀκανθῶν, καὶ περιφερόμενος ἀκάματος παρατήρησε τὸ ἀμυδρὸν φῶς τοῦ παραθύρου μου, ἀδηγούμενος δὲ παρ' αὐτοῦ ἐφθασεν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἠγόει μὲν ἂν ἦτο τὸ κατάλυμά μου, σκοπὸν ὅμως εἶχε νὰ ζητήσῃ ἄστυλον κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην. Ἰδοὺ διὰ τί ἐκρούσε, καὶ πῶς ἀναγνώρισας με ὅτε ἠνοιξα τὸ παράθυρον, ἀνέβη πατῶν εἰς τὸ στέλεχος τῆς δράνας.

Ταῦτα ἀκούσασα ἐνόησα εὐθὺς τὴν ἄβυσσον τὴν ὁποίαν ὁ ταλαίπωρος θεὸς μου, παραφροσθεὶς ὑπὸ τῆς ὀργῆς, ἠνοιξε μετὰ τῆς Λουίζης, καὶ τοῦ συζύγου τῆς:

— Πρέπει ν' αναχωρήσης αμέσως, είπον εις τὸν Φοβέρτον. Αὐτὸς ὅμως σείων μετὰ σταθερότητος τὴν κεφαλήν·

— Δὲν θὰ ζήσω, ἀπεκρίθη, παρὰ ὅπου ζῆς καὶ σὺ θὰ μείνω· καὶ ἂν μὲ διώξῃς, θὰ καταφύγω εἰς τὸ παρακείμενον δάσος, εἰς μίαν καλύβην, ὅπου καὶ ἂν εἶναι. Ἐνίοτε δὲ θὰ περῶ πλησίον σου καὶ θὰ σὲ χαιρετῶ ὅπως καὶ οἱ χωρικοὶ, οἱ ὁποῖοι σὲ ἀπαντοῦν καθ' ὁδόν. Ἡμπορεῖς νὰ μὲ ἀφαιρέσῃς καὶ αὐτὸ τὸ δικαίωμα τῶν πτωχῶν καὶ τῶν ἀδιαφόρων;

Ἐπρεπε νὰ τὸν ἀποβάλω, νὰ μὴ τὸν ἀκούσω· τὰ σοφίσματα ὅμως τοῦ πάθους συνώμοσαν ἵνα μὲ καταστρέψωσι. — Θὰ τὸν καταπέσω, ἔλεγον κατ' ἐμυτὴν, ν' αναχωρήσῃ· ἐγὼ θὰ καταβάλω τὴν ὑπερηφάνειάν του. — Τοιαῦτα δὲ σκεπτομένη ἐνέδωκα εἰς τὰ τεχνάσματα τῆς καρδίας μου, καὶ συνήνεσα νὰ ἴδω καὶ πάλιν αὐτὸν εἰς μεμακρυσμένον μέρος τοῦ ἀγροῦ, ὅπου θὰ μετέβαινον περὶ μεσημβρίας. Ἐπειδὴ δὲ ἤρχισε νὰ φωτίζεται ὁ ὀρίζων, καὶ ἔπρεπε νὰ χωρισθῶμεν, κατέβη διὰ τοῦ αὐτοῦ παραθύρου ὅθεν εἶχεν ἀναβῆ, καὶ ἐγένετο ἄφαντος μεταξὺ τῶν δένδρων.

(Ἐπεται συνέχεια.)

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ

NEAN ΓΗΝ.

(Συνέχ. Ἰδε φυλλ. 406.)

Ἐνῶ δὲ ἐγίνοντο αἱ ἀλλεπάλληλοι αὐταὶ ἐρωτήσεις καὶ ἀπαντήσεις, παρετήρησα ὅτι νέα τις ἤρχισε νὰ μετρᾷ ταχέως ἐπὶ τῶν δακτύλων τῆς καὶ νὰ κάμῃ μορφασμούς. Ἐξετάσας δὲ ἔμαθον ὅτι τὸ γύμνασμα τοῦτο σκοπὸν εἶχε νὰ τὴν ἐμποδίσῃ τοῦ νὰ περηνισθῇ· καὶ ἀληθῶς δὲν ἐπερηνίσθη. Πρὸς τιμὴν τῆς νεολαίας ἐκείνης πρέπει νὰ εἶπω ὅτι, ὀλίγοι μόνον στιγμαὶ εἶχον παρέλθει καὶ πλῆθος χειρῶν ἀνυψώθησαν οὐδὲ μία δὲ ἀπάντησις ἐγένετο ἐσφαλμένη. Ἀπαντες οἱ ὀφθαλμοὶ ἔλαμπον, ἄπαντα τὰ βλέμματα ἦσαν προσηλωμένα ἐπὶ τοῦ διδασκάλου. Αἱ νέαι κόραι, εὐφραεῖς καὶ ἐπιτήδειαι ἦσαν καὶ οἱ ἄρρενες, ἐφάνοντο ἀποδίδουσαι μεγίστην σημαντικότητα εἰς τὸ λογαριάζειν ταχέως καὶ ἀποκρίνεσθαι καλῶς εἰς τὰ προβλήματα· καὶ ἐπετύγγανον ἄριστα. Κατέτριψαν δὲ ἐπὶ πολλὴν ὥραν εἰς τὰ ἐνδιαφέροντα ταῦτα προβλήματα, ἐνῶ ὁ διδάσκαλος ἐπέμενε καρτερικῶς καὶ συμφώνως πρὸς τὴν ῥοπὴν τῶν μαθητῶν. Αἴφνης ἤρχισε καὶ αὐτοῦ ἡ ψαλμοψαλμία, μαθηταὶ δὲ καὶ μαθήτριαι ἀνεγερθέντες ὡς μηχαναὶ καὶ τὰς χεῖρας ἔχοντες ὀπισθεν τῆς ῥάχως, περιήλθον δις τὴν αἰ-

ουσαν βηματίζοντες εἰς μετὰ τὸν ἄλλον. Ὅτε δὲ ἐπανήλθον εἰς τὰς ἰδίαις αὐτῶν θέσεις, ὠδηγήθημεν εἰς τρίτην αἴθουσαν ἣτις ἦτο, ὡς ἐφάνετο, τὸ ἱερὸν βῆμα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν. Νέαι κόραι δεκαεπτὰ ἕως εικοσιπέντε ἐτῶν, ἴσως δὲ καὶ πλέον ἡλικιωμένοι, ἐκάθητο εἰς τὰ πρῶτα θρανία μεγάλης περιστύλου αἰθούσης. Πρὸς τὸ βῆθος ἦσαν σωροὶ κυρίων, τῶν μὲν γενειοφόρων, τῶν δὲ ἐξυρισμένων ἐπιμελῶς, πάντων δὲ φερόντων μαῦρα ἐνδύματα καὶ λευκοὺς λαιμοδέτας. Καὶ ὁ διδάσκαλος δὲ περιεφέρετο εἰς τὸ ἀνώτερον μέρος εἰς ἃ καὶ ἡμεῖς κληθέντες ἐκαθήσαμεν, φορῶν καὶ αὐτὸς μαῦρα καὶ ἀπέφηνον λευκὸν λαιμοδέτην τετυλιγμένον περὶ τὸν λαιμὸν αὐτοῦ ὡς ὄφιν βόας, ἰσχνὸς, μακροσκελὴς, μακροχείρ, σιμὸς καὶ φυσιογνωμίαν ἔχων ἀνθρώπου ἐπαιρομένου διὰ τὴν σημαντικότητα τῶν καθηκόντων, ἅτινα ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτὸν ἡ πρόνοια. Ἀντικρὺ αὐτοῦ ἐκάθητο τρεῖς ἢ τέσσαρες νέαι, ὧν μία ἔχουσα πλουσιωτάτην ξανθὴν κόμην, ἐπέσυρε τὰ βλέμματα διὰ τῶν χαριεντισμῶν αὐτῆς. Ἄμα δὲ ὡς ἐκλήθημεν, ὁ διδάσκαλος ἀνύψωσεν ὑπερηφάνως τὴν κεφαλὴν καὶ ἐφάνη σεμνυνόμενος ἐκ προκταβολῆς διὰ τὰ μεγάλα πράγματα τὰ ὁποῖα ἐμελλε νὰ ῥηθῶσιν. Ἐπειτα βυθίσας τὰς δύο χεῖρας εἰς τὰ θυλάκια τῆς ἀναξυρίδος αὐτοῦ, ἤρχισε νὰ περιφέρεται. Βαθεῖα σιωπὴ ἐπεκράτει καθ' ὅλην τὴν αἴθουσαν. Τότε ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἀντήχησεν εἰποῦσα· «Ποία εἶναι ἡ ἐπιστήμη δι' ἣς γνωρίζομεν τὴν κατασκευὴν τῆς γῆς;» Καὶ εὐθὺς ἀνυψώθησαν ἱκαναὶ χεῖρες. Ἡ ξανθὴ κόρη ἔρριψε γλυκύτατα βλέμματα πρὸς τὸν σοφόν· οὗτος ὅμως χωρὶς νὰ προσέξῃ ἐξηκολούθησε τὸν περίπατον καὶ ἐπὶ τέλους ἀνέκραξε· «Κύριε Πέτρε!» Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Κ. Πέτρος ἀπεκρίθη σεμνῆ τῆ φωνῇ· «Ἡ γεωλογία.» Πάντες οἱ βραχιόνες κατεβιάσθησαν, καὶ ὁ καθηγητὴς σταθεῖς, τὸ ἦθος ἔχων εὐχαριστημένον, ἀνεφώνησε ταῦτα ὡς ἄλλος Κάλχας· «Ἡ ἐπιστήμη δι' ἣς γνωρίζομεν τὴν κατασκευὴν τῆς γῆς εἶναι ἡ γεωλογία.»

Καὶ στραφείς μετὰ σπουδῆς ἠρώτησεν ἐκ νέου· «Πῶς ὀνομάζεται ἡ ἐπιστήμη δι' ἣς γνωρίζομεν τὰ μέταλλα, τὸν τρόπον τῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ τὰς καταλλήλους μεθόδους πρὸς χρῆσιν αὐτῶν;» Εἶπε καὶ ἐπανέλαβε τὸν περίπατον. Πολλὰ χεῖρες ἀνυψώθησαν ἀνυπομόνως. Ἡ ξανθὴ νέα, ἣτις ἔσειεν ἐπιχαρίτως τὴν ἀριστερὰν χεῖρα, ἐστήριξε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς καὶ κατέστησε γλυκύτερα τὰ βλέμματα· ὁ διδάσκαλος ὅμως οὔτε ταύτην τὴν φορὰν ἐφάνη προσέχων· ἀλλ' ἐπαναλαβὼν μετὰ σπουδῆς τὸν περίπατον ἀνέκραξε· «Μις Κλάρκ!» Καὶ ἀμέσως σεβασμιωτάτη τις γραῖα, μεγάλους ἔχουσα ὀδόντας ἠγέρθη, καὶ ἐρυθρίασασα ὑπὸ σεμνότητος, ἐψιθύρισεν· «Ἡ μεταλλουργία.»

Καὶ ἀμέσως ὁ σοφὸς καθηγητὴς στηρίξας τὴν ἀριστερὰν χεῖρα εἰς τὴν μέσην αὐτοῦ, ἀνύψωσε τὴν δεξιάν, καὶ ἀνυψώσας συγχρόνως καὶ τὸν λιχνὸν ὡς ἂν ἤθελε νὰ καλέσῃ εἰς μαρτυρίαν τὸν οὐρανὸν ἀνεφώνησε βραγχωδῶς· «Ἡ ἐπιστήμη δι' ἣς γνωρίζομεν τὰ μέταλλα, τὸν τρόπον τῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ τὰς καταλλήλους μεθόδους πρὸς χρῆσιν αὐτῶν, ὀνομάζεται μεταλλουργία.»

Μετὰ ταῦτα ἐτέθησαν μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιστημότητος καὶ ἄλλα τινὰ ζητήματα, ἐξ ὧν ἐμάθομεν τί ἦτο ὁ ἱατρικὴ, τί ἡ ἱστορία καὶ ἡ γεωργία, τί ἡ μηχανικὴ, κτλ. Μεταξὺ ὅμως πάντων τούτων οὐδὲν ἐλέχθη ἔχον τὴν μορφήν κἂν ἰδέας.

Τέλος πάντων ἐφθασε καὶ ἡ ὥρα τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης, τῆς τέχνης τῶν τεχνῶν, τοῦ ἄκου αὐτοῦ τῆς σοφίας· ἤρχισαν λέγειν ν' ἀριθμῶσι. Δὲν θέλω διηγηθῆ τί ἤκουσα· διότι ὁμολογῶ ὅτι οὔτε τὸ τέταρτον ἐνόησα· τοῦτο μόνον λέγῶ ὅτι μόλις ἤκουσθησαν μέγιστοι ἀριθμοὶ καὶ τρομεραὶ ἀριθμητικαὶ πράξεις, καὶ εὐθὺς κατεταράχθησαν καὶ οἱ πολλοὶ ἐμοῦ ἐμπειρότεροι. Ἐπροτάθησαν ἑκατομύρια λιρῶν στερλινῶν, σωροὶ τόκων, κλάσματα, διακρίσεις, ἀφαιρέσεις, ἔτη, μῆνες, ἡμέρες, σύντροφοι, μερίδες, καὶ πᾶν ὅ,τι ἐμπορικὸν δύναται νὰ συλλάβῃ ἡ φαντασία.

Οἱ πωγονοφόροι κύριοι συνέστειλον τὰς ὀφρῦς, ἐνῶ αἱ νεάνιδες ἐρυθρίασασα ἐκ συγκινήσεως ἐφάνοντο πάλλουσαι τὴν καρδίαν. Πάντες δὲ ἠρίθμουν καὶ ἐμέτρουν, ὅτε αἴφνης ἠκούσθη ὄξυς ὁ ἦχος βιολίου. Ἀμέσως πάντες ἀνηγέρθησαν καὶ μὲ φωνὴν πολὺ δολιγώτερον τῶν ἀριθμῶν ὀρθῆν, ἔψαλον ἐκκλησιαστικὸν ὕμνον. Καὶ πάλιν ἤρχισεν ὁ ἐπίσημος περίπατος.

(Ἐπεται συνέχεια.)

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ.

Ὁ Λυκοῦργος δοξάζων, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πλουτάρχου, ὅτι τὰ συντείνοντα εἰς τῆς πολιτείας τὴν εὐδαιμονίαν καὶ ἀρετὴν, πρέπει νὰ ὦσιν ἐγκατεστοιχειωμένα, καὶ βέβαια, καὶ ἀκίνητα εἰς τε τὰ ἦθη καὶ τὴν ἀγωγὴν τῶν πολιτῶν, οὐδέποτε ἔθηκε νόμος γεγραμμένους. Καὶ ἐνῶ ὁ Πλάτων, ὁ Διογένης, ὁ Ζήνων καὶ ἄλλοι ἀσχοληθέντες περὶ τὰ τοιαῦτα ἀπέλιπον, προστίθησιν ὁ ἐκ Χαιρωνείας φιλόσοφος, γράμματα μόνον καὶ λόγους, ὅπως καὶ σήμερον φιλοτιμούμενοι πράττουσιν οἱ ἀλλεπάλληλοι τῆς Ἑλλάδος ὑπουργοὶ, ἐκεῖνος· «οὐ γράμματα καὶ λόγους, ἀλλ' ἔργῳ πολιτείαν ἀμίμητον εἰς φῶς

προηνάγκατο» καὶ τοσοῦτῳ ἀμίμητον ὄστε, ἐνόσῳ ἐτήρησεν ἡ Λακεδαιμῶν τοὺς ἀγράφους ἐκείνους νόμους, ἐτήρησε δὲ αὐτοὺς πεντακόσια ἔτη, «ἐπρότευσεν τῆς Ἑλλάδος εὐνομίαν καὶ δόξαν.» Μακάριον τὰ ἔθνη, παρ' οἷς τὰ ἦθη καὶ ἡ ἀγωγή ἐπέχουσι τόσον νόμου! Ὅπόσον ὅμως θὰ ἐξίστατο ὁ νομοθέτης τῆς Σπάρτης, ὁποῖος κεραυνὸς θὰ ἐπέσκηπτεν εἰς τὴν θεῖαν αὐτοῦ κορυφήν, εἴποτε ἔβλεπεν ὅτι καὶ τοὺς γραπτοὺς θεσμούς, ἐκείνους τοὺς ὁποῖους θεοῦσιν ἰδίαις χερσίν, ἀθετοῦσι καὶ ἐξυβρίζουσιν οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Σόλωνος. Τῶν τοιούτων παραβάσεων τὰ παραδείγματα δὲν σπανίζουσι δυστυχῶς ἐν τῇ συνταγματικῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλλάδος. Τὴν δόξαν ὅμως τῶν πρωτείων, διὰ τε τὸν χρόνον καὶ τὸ μέγεθος, ἔχει τὸ τῆς ἐξελεγχέως τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν τῆς πρώτης περιόδου. Ὁμολογῶ ὅτι ὁσάκις ἀνεπόλησα τὴν ἠθικὴν ἐκείνην ἀσέλειαν τῶν νομοθετῶν τῆς πατρίδος, ἠρυθρίασα ὑπὲρ ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐπεθύμησα νὰ ρίψω βαθὸν πέπλον, ὡς αἱ θυγατέρες τοῦ Νῶε, ἐπὶ τὴν αἰσχύνην τῶν πατέρων τοῦ ἔθνους. Ἄλλ' ἔχομεν υἱούς, τῶν ὁποίων τὰ ἦθη καὶ τὴν ἀγωγὴν ἡμεῖς ἔχομεν καθῆκον νὰ μορφώσωμεν, καθ' ἃ ἀπῆται καὶ τῆς Σπάρτης ὁ νομοθέτης. Μορφοῦμεν δὲ αὐτὰ οὐ μόνον διδάσκοντες τὰ καλὰ, ἀλλὰ καὶ τὰ αἰσχροὰ στηλιτεύοντες, ὅπως καὶ οἱ Σπαρτιάται, οἵτινες «ἐπιδεικνύμενοι τοῖς νέοις οἷόν ἐστιν τὸ μεθύειν,» ἠνάγκαζον τοὺς εἰλωτας νὰ πίνωσι πολὺν ἄκρατον.

Ὅτε τὸ ὑπουργεῖον τῆς 30 Μαρτίου ἀπεχώρησε τῶν δημοσίων, τὰ πέντε ἕκτα τῶν ἐκλογῶν εἶχον περατωθῆ, βουλευταὶ δὲ περὶ τοὺς ἑκατὸν εἶχον συνελθεῖν εἰς τὰς Ἀθήνας. Πολλοὶ τῶν περὶ τὸ ὑπουργεῖον προέτρεπον αὐτὸ νὰ κηρύξῃ ἀμέσως τὴν ἐναρξιν τῆς Συνόδου, ὅπως καὶ ἀμέσως γίνῃ ἡ ἐναρξίς τῆς ἐξελεγχέως· νὰ παραιτηθῇ δὲ ἐάν, καθισταμένης τῆς βουλῆς, ἀποδειχθῇ ὅτι στερεῖται πλειοψηφίας. Τοιαῦτη διαγωγὴ ἦτο ἄλλως τε καὶ πρὸς τὰ συνταγματικὰ ἔθιμα σύμφωνος, καθ' ἃ τὰ ὑπουργεῖα ὑποβάλλουσι καὶ ἐρμηνεύουσιν εἰς τὰς βουλὰς τὸ πολίτευμα καὶ τὰς πράξεις αὐτῶν, καὶ μόνον ἀποδοκιμαζόμενα ἀποχωροῦσιν· ἐκεῖνο ὅμως ἀντέτεινε. Τὸ 49 ἄρθρον, ἔλεγε, τοῦ συντάγματος ἀξιοῖ νὰ γίνωνται αἱ ἀποφάσεις τῆς βουλῆς ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦλάχιστον τοῦ ἡμίσεως πλέον ἐνὸς τῶν μελῶν αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰ τῆς ἐξελεγχέως εἶναι ἀπόφασις, πῶς θέλετε, προσέθετον οἱ ὑπουργοὶ, ἡμεῖς οἱ ἀναλαβόντες τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ συντάγματος, νὰ παραβῶμεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν κυριωτάτην αὐτοῦ ἀρχήν;

Ἄλλως ὅμως ἐσκέφθη τὸ δεύτερον συνταγματικὸν ὑπουργεῖον, κηρύξαν τὴν ἐναρξιν τῆς συνόδου ἐλλείποντος καὶ τοῦ ἡμίσεως ἀριθμοῦ τῶν ἐκλεχθέντων, καὶ ἐπισπεύσαν τὴν ἐξελεγχῆν. Οὕτω δὲ καθιερώθη

ἀρχὴ ὀλεθρία, καὶ ἦν ἐλάχιστος ἀριθμὸς βουλευτῶν, καὶ τούτων ἐνίοτε ἀμφισβητουμένων, δύναται ν' ἀκυρώσῃ τὰς πλείστας καὶ τὰς νομιμωτάτας τῶν ἐκλογῶν.

Πολλοὶ τῶν ἀποτυχόντων κατὰ τὰς ἐκλογάς, καὶ ἄλλοι ἀδιάλλακτον μῖσος τρέφοντες κατὰ τοῦ πεσόντος ὑπουργείου, ἐκήρυττον νόμιμον, ἐθνοσωτήριον μάλιστα, τὴν ἀπὸ τῆς βουλῆς ἐξῶσιν τῶν φίλων τοῦ ὑπουργείου τούτου. Πιστεύοντες δὲ, ἢ μάλλον προσποιούμενοι ὅτι πιστεύουσιν ὅτι ἡ παντοδυναμία τῆς βουλῆς δὲν ὑπόκειται εἰς κανόνας, εἰς τοὺς κανόνας τοῦλάχιστον τῆς ἀπολύτου δικαιοσύνης, ἐβίαζον τὴν ἐξουσίαν νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς φίλους αὐτῆς βουλευτὰς, νὰ ψηφίσωσι μέλη τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς ἄνδρας βίαιους.

Τὸ περὶ τῆς παντοδυναμίας τῶν νομοθετικῶν σωμάτων ἀπαισιον δόγμα ἐπεκράτησε, πρὸς αἶσχος τῆς Ἑλλάδος, καὶ κατὰ τὴν Β' ἐν Ἀθήναις ἐθνικὴν συνέλευσιν, ὅτε ἴδομεν ἄνδρας ὑπηρετήσαντας τὴν πατριδα καταδικασθέντας ἀναπολογητοὺς, δολοφόνους ἀπολυθέντας, ἀποβληθέντας δὲ λαοπροδλήτους πληρεξουσίου καὶ πλαστουργηθέντας ἄλλους ἀυθαίρετους ὑπ' αὐτῆς τῆς συνελεύσεως. Ἀλλ' ἂν τὸ δόγμα τοῦτο ἤρμοζεν εἰς ἀπρηχαιωμένους χρόνους, ὅτε δυνάμει αὐτοῦ ὁ μὲν Σωκράτης, καὶ Φωκίων, καὶ οἱ ἐν Ἀργινοῦσαις σωτήρες στρατηγοὶ κατεδικάζοντο εἰς θάνατον, ὁ δὲ Μιλτιάδης ἀπέθνησκεν ἐν φυλακῇ καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης ἐν ἐξορίᾳ, εἶναι ὅλως ἀνάξιον τοῦ Ἰο' αἰῶνος. «Ἡ συναίνεσις τῆς πλειοψηφίας, λέγει ὁ ὀνομαστὸς δημοσιογράφος Benjamin Constant, ἡ συναίνεσις τῆς πλειοψηφίας οὐδὲν ἀρκεῖ ὅπως περιβάλλῃ διὰ νομιμότητος τὰς πράξεις αὐτῆς, διότι ὑπάρχουσι πράξεις αἱ οὐδὲν ἰσχύει νὰ νομιμοποιήσῃ. Ὅταν τις ὁποιαδήποτε ἀρχὴ πράττῃ τοιαύτας πράξεις, ἀδιάφορον πόθεν ἐκπορεύεται, ἀδιάφορον ἂν ὀνομάζεται ἔθνος ἢ πρόσωπον. Καὶ ὁ Λόκληρον τὸ ἔθνος ἂν καθιερώσῃ αὐτὰς, πλὴν ἐνός καὶ μόνου πολίτου, τοῦ παρ' αὐτοῦ ἀδικουμένου, πάλιν εἰσὶ παράνομαι.»

Ἐκ τῶν παρόντων βουλευτῶν οἱ μὲν ἤξιον νὰ γίνῃ ἡ ἐξελεγκτικὴ διὰ τῶν τμημάτων τῆς βουλῆς, οἱ δὲ παρ' εἰδικῆς ἐπιτροπῆς. Οἱ πρῶτοι ἐπεκαλοῦντο εἰς βοήθειαν ξένα παραδείγματα, καὶ μάλιστα τῆς Γαλλίας, καὶ οὗτοι ἦσαν οἱ μετριοπαθέστεροι· οἱ δεῦτεροι εἶχον ὑπὲρ τῆς γνώμης αὐτῶν τὰς ἰδίας ἀντιπαθείας καὶ τὰς συμπαθείας τοῦ ὑπουργείου ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ ἐπιθυμοῦντες τὴν ἐξῶσιν ἐκείνων, ἧτις βεβαίως δὲν κατωρθοῦτο ἂν δὲν ὑπερίσχυεν ἡ γνώμη αὐτῶν. Τὰ στρατόπεδα ἦσαν ἰσοδύναμα. Ἢν τὰ τμήματα, κατεχόμενα ὑπὸ τῶν δυνάμεων καὶ τῶν δύο, ἀνέκρινον τὰς ἐκλογὰς ἀλλήλων, βεβαίως θὰ ὑπενέδιδεν ἡ βία. Ἄλλως τε καὶ ἄτοπος

ἦτο ἡ ἐκλογὴ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς, διότι καὶ κατὰ τὸν παρ' αὐτῆς τῆς βουλῆς ψηφισθέντα κανονισμόν, ἡ ἐξελεγκτικὴ τῶν πληρεξουσίων ἐγγράφων γίνεται διὰ τῶν τμημάτων. Ἀλλ' ὁ σκοπὸς δὲν ἐπετυγχάνετο, ὡς προεβέβη, ἄνευ τῆς ἐξαιρέσεως. Ἐπὶ τέλους ἐψηφορορήθησαν ἀμφότεραι αἱ γνώμαι, καὶ ἐγένετο δευτέρᾳ ἡ δευτέρα. Κατὰ τὴν ψηφοφορίαν, γενουμένην τὴν 22 Σεπτεμβρίου, παρόντες ἦσαν ἑκατὸν τρεῖς βουλευταὶ ὑπερίσχυσε δὲ ἡ ὑπὲρ τῆς ἐπιτροπῆς δι' ἑπτὰ μόνον ψήφων.

Μίαν ἡμέραν πρὸ τῆς ἐκλογῆς τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ὑπεβλήθησαν τέσσαρα ζητήματα, ἀποβλέποντα εἰς τὰς ἐργασίας αὐτῆς, ὧν τὸ τελευταῖον ἐγένετο ὑπόθεσις διεξοδικῆς συζητήσεως. Ἰδοὺ αὐτό· «Ποίαν τάξιν μέλλει νὰ βραδίῃ ἡ ἐπιτροπὴ ὡς πρὸς τὴν ἑναρξίν τῆς ἐξελεγκτικῆς, δηλαδὴ ἀπὸ ποίαν ἐκλογὴν νὰ κάμῃ ἑναρξίν.» Καὶ γινώμεθα μὲν πολλὰ ἠκούσθησαν, δύο ὅμως ἐφάνθησαν ἐπικρατέστεραι. Κατὰ τὴν πρώτην, ἡ ἐξελεγκτικὴ ἐπρεπε ν' ἀρχίσῃ ἀπὸ τῶν ὅλως ἀμφιλοικητικῶν ἢ τῶν ἥτον φιλονεικουμένων ἐκλογῶν καὶ νὰ φθάσῃ τελευταῖον εἰς τὰς ἀμφισβητουμένας κατὰ δὲ τὴν ἄλλην ἢ πράτασις ἐτίθετο ἀντιστρόφως. Ἐὰν παραδεχθῶμεν τὴν πρώτην, ἔλεγον οἱ ὑποστηρίζοντες αὐτὴν, οὐ μόνον ὁμολογοῦμεν σέβας πρὸς τὴν ὑπὸ πάντων τῶν προηγηθέντων βουλευτικῶν σωμάτων τῆς Ἑλλάδος καθιερωθεῖσαν τάξιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν συγκρότησιν τῆς βουλῆς φθάνομεν ταχύτερον. Ἐξ ἐναντίας, τῆς δευτέρας οἱ ὑπέρμαχοι διασχυρίζοντο ὅτι, ἐὰν ἐξεταζομένων πρῶτον τῶν ἀμφισβητουμένων ἀποβληθῶσι βουλευταὶ, οἱ διάδοχοι αὐτῶν θέλουσιν ἐκλεχθῆναι ἐγκαίρως, καὶ οὕτω οὐδεμία ἐπαρχία θὰ στερηθῇ τοῦ ἀντιπροσωπικοῦ δικαίου δικαίου.

Εὐκόλως ἐννοεῖται ὅτι τῶν δευτέρων τούτων σκοπὸς δὲν ἦτο ἡ ταχεῖα ἐγκατάστασις τῆς βουλῆς ἢ ἡ ἄμεσος αὐτῆς ἐνασχόλησις, ὡς πολλοὶ διετείνοντο, εἰς κοινωφελῆ ἔργα, ἢ καὶ εὐλάβεια πρὸς διατάξιν τινὰ τοῦ νόμου. Ἦως ταχύτερον νὰ ἐξωσθῶσιν οἱ ἑτερόφρονες βουλευταὶ, ἰδοὺ ποῦ ἔτεινον πάντες αὐτῶν οἱ ἀγῶνες.

Παραδόξως ἡ βουλή παρεδέχθη ὁμοφώνως τὴν πρώτην πρότασιν· οὗτος ὅμως ὑπῆρξεν ὁ κατὰ τῆς βίας πρῶτος καὶ τελευταῖος θρίαμβος καὶ ἄπασαν τῆς ἐξελεγκτικῆς τὴν διάρκειαν, θρίαμβος θεωρίας, ἐφήμερος, ἄγονος· διότι, μόλις ἐννοήσασα ἡ πλειοψηφία τὴν πλάνην αὐτῆς, ἀνέτρεψε τὰ γενόμενα μετὰ μίαν μόνον ἡμέραν διὰ τῆς περὶ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς ἀποφάσεως, ὀνομάσασα τοὺς στρατηγούς Κριεζιώτην, Πλαπούταν καὶ Γρίβαν, τὸν Α. Καλαμογδάρτην, τὸν Γ. Νοτάραν, τὸν Σ. Βλάχον, τὸν Ν. Κορριωτάκη, τὸν Κ. Καίτην καὶ τὸν Κ. Προβιλέγιον.

Νὰ ἐξετάσωμεν μίαν πρὸς μίαν τὰς ἐκθέσεις τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, καὶ νὰ στιγματίσωμεν τὰς παρανομίας, εἰς αἷς ἐξετραχηλίσθησαν καὶ αὐτὴ καὶ ἡ βουλή, οὐ μόνον διεξοδικὸν καὶ ὀχληρὸν, ἀλλὰ καὶ μεγίστης ἀγκυρακτικῆς εἶναι πρόξενον ἀποπτύσασαι καθ' ὁλοκληρίαν τὸν χαλινὸν τοῦ νόμου, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς φρονήσεως, ἐπέβαλον εἰς ἑαυτὰς κανόνα τινὰ, ἀφ' οὗ οὐδὲ κατὰ κεραίαν ἐξέκλιναν. Προέκειτο νὰ ἐπικυρωθῶσι φιλικαὶ ἐκλογαί· εὐθύς καὶ αἱ δεινότητι παρακλίσεις ἀπεσιωπῶντο ἢ ἐχρηματηρίζοντο ἐπουσιώδεις παρατυπία· ἡ βία, ἡ στάσις αὐτὴ ἐπεκαλοῦντο δικαίαν ἄμυνα, καὶ ἡ ἀδικία, ἡ ἀκοιλία, τὸ ψεῦδος, δικαιοσύνη, μετριότης, ἀλήθεια. Τότε αἱ λέξεις ἠλλαζαν σημασίαν· ἡ παρακλίσεις φέρ' εἰπεῖν τῶν κλητῶν ὀνομάζετο *ουσοιλητῶν σαπίθων*, αἱ σαπυνοκασέλαι καὶ τὰ σκακίλια, *κάλπαι*, ἡ λύμανσις τῶν σφραγίδων *τυχαία σύντριψις*, οἱ συμβολαιογράφοι, *ἐπὶ τῆς ψηφοφορίας ἐπιτροπαὶ* καὶ οἱ ἀπόβλητοι τοῦ λαοῦ *ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ*. Ἦτο σκοπὸς ν' ἀκυρωθῶσιν ἐκλογαί· ἡ φυλακὴ τοῦ νόμου μετετρέπετο εἰς *ἀσέβειαν*, ἡ διατήρησις τῆς τάξεως, εἰς *βίαιαν ἐπίθεσιν*, καὶ ἡ ἐπιείκεια, ἡ εὐκρίνεια, ἡ ἀνοχὴ, εἰς *δόλον, καταφοράν, ἐπέμβασιν*. Ἀλλ' ἡ ἀσέβεια, ἡ βία, ὁ δόλος, ἡ καταφορά, ἡ ἐπέμβασις ὑπερίσχυον μόνον ὅπου οἱ ἐκλεχθέντες ἦσαν φίλοι τοῦ ὑπουργείου τῆς 30 Μαρτίου· ὅπου ὅμως ἦσαν ἀντίπαλοι, ἐκεῖ ἡ ἀσέβεια, ἡ βία, ὁ δόλος, ἡ καταφορά, ἡ ἐπέμβασις, συνετρίβοντο κατὰ τῶν βράχων τῆς ἀνεξαρτησίας, τῆς ἀκεραιότητος καὶ τῆς ἀρετῆς. Ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος δὲν ἠσθάνετο πανταχοῦ τὰ ἴδια δικαιώματα· ἀδιάφορος καὶ ἀτρόμητος αὐτῶν ὑπέρμαχος ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ὧν ἐπεκυρώθησαν αἱ ἐκλογαί, ἐκλινε δουλικῶς τὸν αὐχένα πανταχοῦ ὅπου αὐταὶ ἀπέβησαν ὑπὲρ τῶν ὁμοφρόνων τοῦ πρῶτον ὑπουργείου. Ὁ νόμος ποτὲ μὲν ἐπρεπε νὰ *κοιμάται*, ποτὲ δὲ ν' ἀγρυπνῇ, ποτὲ μὲν νὰ ἐρμηνεύεται κατὰ γράμμα, ποτὲ δὲ κατ' ἐννοιαν, καὶ ἄλλοτε νὰ διαστρέφονται αἱ σαφέσταται καὶ καθαρῶταται, αἱ πλέον ῥηταὶ αὐτοῦ διατάξεις (1). Ἰδοὺ πρὸς ἀπόδειξιν καὶ τινὰ παραδείγματα.

Ἐν Ναυπακτικῇ ἐψηφοφορήθη ὁ ἀντισυνταγματάρχης Γ. Φαρμάκης· ὑπῆρχε δὲ καὶ ἄλλος φέρων τὸ αὐτὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον, μὴ παρουσιασθεὶς ὅμως ὡς ὑποψήφιος· διὰ τοῦτο, ὀρθῶς ποιήσασα αἱ ἐπὶ τῆς διαλογῆς ἐπιτροπαὶ, ἀπέβρισαν τὰς ἐνστάσεις καὶ

(1) Παρακλῶ τὸν ἀναγνώστην νὰ ἔχῃ κατὰ νῦν ἔτι οὐδὲ κατὰ ἐν ἰσπὶ μεταβάλλω τὰ γραφέντα καὶ νῦν ἐτι σωζόμενα πρακτικὰ τῆς βουλῆς καὶ τῆς ἐπιτροπῆς. Ὅπως δέξαν καὶ καθήκοντα τῆς πατρίδος θεωρῶ καὶ ἀνακηρύττω καὶ τὰς ἐλάχιστας ἀγαθὰς πράξεις τῶν συμπολιτῶν, οἰονδήποτε καὶ ἂν ἔχωσιν οὗτοι ὄνομα, τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς αἰσχος καὶ ἀτιμίαν αὐτῆς ἀπολακτικῶς τὰς φάλας, καὶ ἂν ὑπὸ οὐρανῶν ἐπράχθησαν.

κατελόγησαν ὑπὲρ ἐκείνου πάσας τὰς ψήφους. Ἡ ἐπὶ τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ μετ' αὐτὴν ἡ βουλή ἀπεδέχθησαν τὴν πράξιν, καὶ ἀνεγνώρισαν ὅτι αἱ ἐπιτροπαὶ ἔχουσι τοῦ καταλογισμοῦ τὸ δικαίωμα· ἔσεβάσθησαν ὅμως κατ' ἄλλας ἀπαρραλλάκτου φύσεως περιπτώσεις τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπόφασιν; Ἐν Τήνῳ ἦσαν δύο Ν. Βιτάλι, ὧν ὁ μὲν εἰς παρουσιάσθη ὑποψήφιος, ὁ δ' ἕτερος, ὁ καὶ Παλαμιδάς ἐπικαλούμενος, ἐκήρυξε δημοσίᾳ πολλὸ πρὸ τῆς ψηφοφορίας ἔτι δὲν θέλει νὰ ψηφοφορηθῇ. Αἱ ἐπὶ τῆς διαλογῆς ἐπιτροπαὶ ἀπέδωκαν εἰς τὸν πρῶτον πάσας τὰς ψήφους· ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ καὶ ἡ βουλή ἠκύρωσαν τὴν πράξιν, εἰ καὶ κατὰ πάντα ὅμοιαν τῆς ἐν Ναυπακτικῇ, διότι ὁ ἐκλεχθεὶς ἦτο φίλος τοῦ παρελθόντος ὑπουργείου. Δὲν ἤρκεσε δὲ μόνον αὐτὴ ἡ παρανομία· ἡ βουλή πρόβη καὶ εἰς δευτέραν, ἀναπληρώσασα αὐθαίρετως τὸν ἀποβληθέντα διὰ τοῦ ἐπιλαχόντος. Μάτην ὁ ἀποβληθεὶς ἐπεκαλέσθη τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως ἀποκουρούσας τοὺς ἐπιλαχόντας καθὼ ἀντιπροσώπους τῶν μειονοψηφῶν· μάτην ἀνεθύμισεν εἰς τὴν βουλήν ὅτι δὲν ἔχει αὐτὴ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ. Τίς ἐφρόντιζε περὶ τοῦ νόμου ἢ περὶ τῆς τιμῆς τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος;

Ἐν Εὐρυτανικῇ ἐψηφοφορήθησαν δύο Ι. Χατσόπουλοι, αἱ δὲ ἐπὶ τῆς διαλογῆς ἐπιτροπαὶ κατελόγησαν ὑπὲρ ἑκατέρου αὐτῶν τὰς ἰδίας ψήφους. Ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ καὶ ἡ βουλή, συνενώσασα αὐτογνωμόνως πάσας, ἀνέδειξαν τὸν ἕνα βουλευτὴν.

Οὕτω λοιπὸν ἐν μὲν Ναυπακτικῇ, ἧς τινος ὁ βουλευτῆς Ἰω. Φαρμάκης ἦτο ἀντίπαλος τοῦ πρῶτον ὑπουργείου, τὸ δικαίωμα τοῦ καταλογισμοῦ τῶν ψήφων ἀφέθη εἰς τὰς ἐπὶ τῆς διαλογῆς ἐπιτροπὰς, ἐν δὲ Τήνῳ καὶ Εὐρυτανικῇ, ὅπου οἱ ἐκλεχθέντες δὲν ἦσαν φίλοι τοῦ ἐνεστῶτος, ἀφῆρέθη.

Ἡ κάλπη τοῦ δήμου Ὠλενείας τῆς ἐπαρχίας Μεσολογγίου, μετακομισθεῖσα εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας ἀπετέθη εἰς *ἰδιαιτέραν οἰκίαν*· ἡ ἐπιτροπὴ ὅμως καὶ ἡ βουλή ἀπεφάνθησαν, ὅτι οὐ μόνον δὲν ὑπῆρχε παρανομία, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐτηρήθη ὁ νόμος. Ποῖος δὲ οὗτος; Ἰδοὺ· «Εἰς τὴν λῆξιν τῆς πρὸς ἐκλογὴν προθεσμίας ἔλαι αἱ κάλπαι μεταφέρονται μετὰ τῶν πρακτικῶν ἀσφαλῶς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἐκάστου δήμου εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας, καὶ κατατίθενται ἐν τῷ ἐν αὐτῇ προσδιορισμένῳ διὰ τὰς ἐκλογὰς καταστάματι κτλ.» (Ἄρθρον 23 τοῦ περὶ ἐκλογῆς νόμου). Ἡ ἰδιαιτέρα ἄρα οἰκία καὶ ἦσαν ταυτοσημάντα κατὰ τὴν ἐπιτροπὴν καὶ τὴν βουλήν.

Ἀλλ' ἐσεβάσθησαν καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν νομολογίαν; Ὅτε τὴν ἐπιούσαν ὑπεβλήθη ἡ περὶ τῆς ἐκλο-

γής τῆς Ὀθρίας ἐκθεσίς, ἡ ἐπιτροπὴ ἔλεγεν· « Ἀπὸ δὲ τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐγγράφων παρατηρήθησαν αἱ ἐξῆς ἐλλείψεις 2). Μετὰ τὴν μεταφορὰν τῶν καλπῶν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας, αὐταὶ κατετέθησαν οὐχὶ εἰς τὴν προσδιορισθεῖσαν ἐκκλησίαν, ἀλλ' εἰς τὸ διοικητήριον. » Μίαν μόνον ἡμέραν, μετὰ τὴν περὶ τῆς κάλπης τῆς Ἰλιενείας ἀπόφασιν, οὔτε αὐτὰ τὰ διοικητήρια παρεδέχοντο πρὸς κατάθεσιν τῶν καλπῶν ἢ βουλή.

Ὁ πλοίαρχος Παπανικολῆς, βουλευτὴς φαρίανος, ἐθεωρεῖτο φίλος τοῦ πύσαντος ὑπουργείου· ἀλλὰ πῶς νὰ ἐξωσθῆ χωρὶς νὰ συνεξωσθῆ καὶ ὁ συνάδελφος αὐτοῦ Κανάρης, ἐνῶ κατὰ τὴν ἐκλογὴν ἐτιμῆθησαν ἀκριβῶς αἱ διατάξεις τοῦ νόμου; Ἡ ἐπὶ τῆς ἐξελέξεως ἐπιτροπὴ εἶχεν ἀπαράδειγματιστον τὴν εὐφυΐαν. Καταφρονήσασα τὰς βρατὰς διαβεβαιώσεις τῆς ἐπὶ τῆς ψηφοφορίας ἐπιτροπῆς, ἔπλασε κατὰ φαντασίαν ὅτι ἡ κάλπη ἐκλείσθη πέντε λεπτὰ πρὸ τῆς ταχθείσης προθεσμίας, καὶ ὅτι ἐντὸς τῶν πέντε πούτων λεπτῶν ἔμελλε νὰ ψηφοφορήσῃ τόσος ἀριθμὸς ἐκλογέων, ὅσος νὰ μεταβάλῃ τὴν πλειοψηφίαν, οὐχὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ Κανάρη, ἀλλὰ τὴν ὑπὲρ τοῦ Παπανικολῆ. Ἐἴναι ἀνάγκη νὰ εἴπω ὅτι ἡ βουλή ἐ-

χειροκρότησε τὴν ἀναιδῆ ταύτην ἐπίνοιαν; Εἰς Ἐλευσίνα ὁμοῦ, ὅπου ἡ ψηφοφορία ἤρχισε δύο ὥρας μετὰ τὴν ὀρισμένην προθεσίαν, εἰς τρεῖς δόμους τῆς Εὐρυτανίας καὶ εἰς τὸν τῶν Ἰλιενείων τῆς Ἠλίδος, ὅπου διήρκεσεν ἐκεῖ μὲν ἑπτὰ, εἰς τοῦτον δὲ τρεῖς μόνον ἡμέρας ἀντὶ δικτῶ, κατὰ τὴν ἐπιτροπὴν καὶ τὴν βουλήν οὔτε νόμου, οὔτε τύπων ἀθέτησις ὑπῆρξε.

N. Δ.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ.

Τέσσαρες ἄνδρες ἐκ τῶν γνωστοτέρων εἰς τὸ πανελλήνιον ἀπέθανον ἐπ' ἐσχάτων· οἱ στρατηγοὶ Δημήτριος Καλλέργης καὶ Ἰω. Μαμούρης, ὁ πολλὰ ἔτη ὑπηρετήσας ἐντίμως τὴν πατρίδα Νικόλαος Θεοχάρης καὶ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Στέφανος Καραθεοδωρῆς, ἱατρὸς μὲν τὸ ἐπάγγελμα, πολυμαθῆς δὲ συγγραφεὺς καὶ πολίτης πλήρως χρηστότητος καὶ ἀρετῆς.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΗΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ.

Κατὰ τὸ ἸΖ' ἔτος.

Ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος.

1. Α. Ρ. Ραγκαβῆς, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου.
2. Κ. Παπαρρηγόπουλος » »
3. Π. Παπαρρηγόπουλος » »
4. Σ. Κουμανούδης » »
5. Ἰω. Σούτσος » »
6. Δ. Κυριακὸς » »
7. Δ. Πάλλης » »
8. Π. Καλλιγᾶς » »
9. Θ. Ὀρφανίδης » »
10. Ξ. Λάνδερερ » »
11. Ἰω. Περβάνογλου ὑφηγητὴς » »
12. Δ. Κ. Κοκκίδης » »
13. Π. Βράϊλας Ἀρμένιος.
14. Μ. Ρενιέρης.
15. Σοφ. Οἰκονόμος.
16. Γ. Γ. Παπαδόπουλος.
17. Α. Α. Σούτσος.
18. Ἀγγελὸς Βλάχος.
19. Γ. Κ. Τυπάλδος.

20. Θ. Καρούσος.
21. Μ. Α. Μουστοξύδης.
22. Σπ. Λογιωτατίδης.
23. Ἰω. Δεμιγιάλλας.
24. Δ. Κ. Παπαρρηγόπουλος.
25. Ν. Γ. Πολίτης.
26. Βίων.
27. Στέφ. Ν. Δραγοῦμης.
28. Ν. Δραγοῦμης.

Καὶ ἄλλοι.

Ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος.

1. Ἀρχιμανδρίτης Κατραμῆς ἐν Νεαπόλει.
2. Ἰω. Σακελίω ἐν Πάτραι.
3. Δ. Μπότσας ἐν Ἀμερικῇ.
4. Χ. Παρμενίδης ἐν Ἀγγλίᾳ.
5. Π. Αραβαντινὸς ἐν Ἠπειρῷ.
6. Κλ. Παπάρογλους ἐν Κωνσταντινουπόλει.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ἸΖ. ΤΟΜΟΥ.

Ὁ Διευθυντὴς Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ.